

T.C.
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

**SPOR YAPMA DURUMLARINA GÖRE 10,11 VE 12.
SINIF ÖĞRENCİLERİNİN İNTERNET BAĞIMLILIK
DÜZEYLERİNİN VE SOSYAL BECERİ
DÜZEYLERİNİN BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE
İNCELENMESİ
(KIRŞEHİR İL ÖRNEĞİ)**

Ahmet Vahap DENİZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi Vahit ÇİRİŞ

KIRŞEHİR/2023

T.C.
KIRŞEHİR AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

**SPOR YAPMA DURUMLARINA GÖRE 10,11 VE 12.
SINIF ÖĞRENCİLERİNİN İNTERNET BAĞIMLILIK
DÜZEYLERİNİN VE SOSYAL BECERİ
DÜZEYLERİNİN BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE
İNCELENMESİ
(KIRŞEHİR İL ÖRNEĞİ)**

Ahmet Vahap DENİZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi Vahit ÇİRİŞ

KIRŞEHİR-HAZİRAN/2023

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yaptığımı bildiririm.

Ahmet Vahap DENİZ

ÖNSÖZ

Bu çalışmada ortaöğretim öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri ve sosyal beceri düzeyleri spor yapma durumlarına göre Kırşehir il örneği özelinde incelenmiştir.

Çalışma sürecindeki yardımlarından dolayı tez danışmanım Ahi Evran Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi öğretim üyesi Dr. Öğr. Üyesi Vahit ÇİRİŞ'e teşekkür ederim.

Yüksek lisans sürecim ile ilgili her adımda ve yaptığım çalışmalarda her zaman yanımda olan, bilgi ve birikimlerinden faydalandığım, samimiyetini her daim hissettiğim Ahi Evran Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ersan KARA'ya, Ahi Evran Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. İrfan MARANGOZ'a, Ahi Evran Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Öğretim Üyesi Dr. Öğr. Üyesi Fatih KESKİNKILIÇ'a, Ahi Evran Üniversitesi Mucur Meslek Yüksekokulu Öğr. Görevlisi Ahmet AKBAYIR'a, Gümüşhane Gençlik ve Spor Müdürlüğü antrenörlerinden Mehmet Sefa EKİCİOĞLU'na, akademik gelişimime her anlamda katkı sağlamış olan kıymetli bölüm hocalarıma ve çalışmamıza gönüllü olarak katılan sevgili öğrencilerimize müteşekkirim.

Tez savunma sınavımıza jüri üyesi olarak katılıp değerli fikirlerini sunan Ahi Evran Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Murat Atasoy ve Yozgat Bozok Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Bekir Barış Cihan hocalarımıza teşekkürlerimi sunarım.

Haziran 2023

Ahmet Vahap DENİZ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
ŞEKİL LİSTESİ	vii
TABLO LİSTESİ.....	viii
SİMGE VE KISALTMA LİSTESİ.....	ix
ÖZET	x
ABSTRACT	xii
1. GİRİŞ.....	1
2. GENEL BİLGİLER	6
2.1 Araştırmanın Konusu, Amacı ve Problemi	6
2.1.1 Araştırmanın Konusu.....	6
2.1.2 Araştırmanın Amacı.....	6
2.1.3 Araştırmanın Problemi	7
2.1.4 Sınırlılıklar	8
2.2 Sporun Tanımı ve Tarihsel Gelişimi.....	8
2.2.1 Sporun Tanımı	8
2.2.2 Sporun Tarihsel Gelişimi.....	9
2.2.3 Beden Eğitimi ve Sporda Temel Kavramlar	11
2.2.4 Sporun Önemi	11
2.2.5 Çocuklarda ve Gençlerde Sporun Önemi	12
2.2.6 Sporun Sosyal Fonksiyonları.....	12
2.3 İnternetin Tanımı	14
2.3.1 İnternetin Tarihçesi	15
2.3.2 İnternetin Gelişimi ve Kullanıcı Profilleri.....	16

2.3.3	İnternet ve Bağımlılık Nedir?	20
2.3.4	İnternet ve Teknoloji Bağımlılığı Nedir?	20
2.3.5	İnternet Bağımlısı Kimdir?	21
2.3.6	İnternet Bağımlılarında Görülen Diğer Psikiyatrik Rahatsızlıklar Nelerdir?	21
2.4	Sosyal Beceri	22
2.4.1	Sosyal Becerilerin Sınıflandırılması	23
2.5	Araştırmanın Amacı ve Önemi	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
2.6	Sınırlılıklar	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
3.	YÖNTEM	25
3.1	Araştırmanın Modeli	25
3.2	Araştırmanın Evren ve Örneklemi	25
3.3	Verilerin Toplanması	25
3.4	Verilerin Analizi	26
4.	BULGULAR	28
4.1	Lise Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeyleri ve İnternet Bağımlılığı Maddelerine Katılım Düzeyine İlişkisel Bulgular	28
4.3	Lise Öğrencilerine Ait Tanımlayıcı Özellikler, Sosyal Beceri Düzeyleri ve İnternet Bağımlılığı İlgili İlişkisel Bulgular	31
5.	TARTIŞMA ve SONUÇ	39
	KAYNAKÇA	49
	EKLER	62

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 2.1: İnternet

Şekil 2.2: Dünya da en çok internet kullanan ülkeler sıralaması.

Şekil 2.3: Yaş gruplarına göre internet erişimi.

Şekil 2.4: Bölgelere göre internet kullanım oranları (2021 yılı kadın ve erkek).

TABLO LİSTESİ

Tablo 4.1: Katılımcıların internet bağımlılığı ölçeği maddelerine verdiği yanıtlara ilişkin bulgular.

Tablo 4.2: Katılımcıların sosyal beceri envanteri maddelerine verdiği yanıtlara ilişkin bulgular.

Tablo 4.3: Çalışma örnekleminde yer alan lise öğrencilerinin demografik bilgileri.

Tablo 4.4: Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre internet bağımlılık düzeyleri ve sosyal beceri düzeylerine ilişkin t- testi analiz sonuçları.

Tablo 4.5: Katılımcıların sınıf değişkenine göre internet bağımlılık düzeyleri ve sosyal beceri düzeylerine ilişkin anova testi analiz sonuçları.

Tablo 4.6: Katılımcıların okul türü değişkenine göre internet bağımlılık düzeyleri ve sosyal beceri düzeyine ilişkin anova testi analiz sonuçları.

Tablo 4.7: Katılımcıların spor yapma durumu değişkenine göre internet bağımlılık düzeyleri ve sosyal beceri düzeylerine ilişkin t- testi analiz sonuçları.

Tablo 4.8: Katılımcıların yaptığı spor türü değişkenine göre internet bağımlılık düzeyleri ve sosyal beceri düzeylerine ilişkin t- testi analiz sonuçları.

Tablo 4.9: Katılımcıların yaptığı spor yılı değişkenine göre internet bağımlılık düzeyleri ve sosyal beceri düzeylerine ilişkin anova- testi analiz sonuçları.

Tablo 4.10: Katılımcıların eğitim aldığı okulun bulunduğu yerleşim yeri değişkenine göre internet bağımlılık düzeyleri ve sosyal beceri düzeylerine ilişkin anova- testi analiz sonuçları.

Tablo 4.11: Katılımcıların internet bağımlılık düzeyleri ile sosyal beceri düzeylerine ilişkin korelasyon analiz sonuçları.

Tablo 4.12: Katılımcıların internet bağımlılık düzeyleri ile sosyal beceri düzeylerine ilişkin model özeti ve sonuçları.

Tablo 4.13: Lise öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin yordanmasına ilişkin regresyon analizi sonuçları.

SİMGE VE KISALTMA LİSTESİ

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar yazımında TDK yazım kılavuzundaki kısaltmalar dizini esas alınmalıdır.

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
ARPA	Advanced Research Project Agency
IBM	International Business Machines
IOC	Uluslararası Olimpiyat Komitesi
İTÜ	İstanbul Tektik Üniversitesi
IFS	Uluslararası Spor Federasyonları
KVKK	Kişisel Verilerin Korunması Kanunu
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
NOC	Ulusal Olimpiyat Komitesi
M.Ö.	Millattan Önce
ODTÜ	Orta Doğu Tektik Üniversitesi
SPSS	Statistical Package for the Social Sciences
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu
y.y.	Yüzyıl
S.	Sayfa
N.	Numara
%	Yüzde
C.	Cilt.
SMBÖ	Sosyal Medya Bağımlılık Ölçeği
SBE	Sosyal Beceri Envanteri
İBÖ	İnternet Bağımlılık Ölçeği

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SPOR YAPMA DURUMLARINA GÖRE 10,11 VE 12. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN İNTERNET BAĞIMLILIK DÜZEYLERİNİN VE SOSYAL BECERİ DÜZEYLERİNİN BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ (KIRŞEHİR İL ÖRNEĞİ)

Ahmet Vahap DENİZ

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Vahit ÇİRİŞ

Bu çalışmanın amacı spor yapma durumlarına göre lise öğrencilerinin (10,11 ve 12. Sınıf düzeyleri) internet bağımlılık düzeylerini ve sosyal beceri düzeylerini bazı değişkenlere göre incelemektir. Çalışmaya Kırşehir ilinde Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı merkez ve ilçelerde öğrenim gören 421 öğrenci kolayda örnekleme yöntemiyle dahil edilmiştir. Katılımcıların kişisel bilgilerini belirlemek için araştırmacı tarafından oluşturulan Kişisel Bilgi Formu, internet bağımlılık düzeylerini belirlemek için İnternet Bağımlılık Ölçeği (İBÖ) ve sosyal beceri düzeylerini belirlemek amacıyla Sosyal Beceri Envanteri Kısa Formu (SBE) kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizinde parametrik testler kullanılmıştır. Bu amaç doğrultusunda ikili değişkenler ile SBE ve İBÖ'nin analizinde bağımsız t-testi, üç ve daha fazla değişkenlerin analizinde ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) teknikleri kullanılmıştır. Bununla birlikte Post Hoc LSD testi ile anlamlı farklılığın kaynağı belirlenmiştir. Bağımsız t-testi sonuçlarında anlamlı farklılığın etki büyüklüğünü hesaplamak için n^2 etki büyüklüğü katsayısı kullanılmıştır. Lise öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin yordanmasında ise internet bağımlılıklarına etkilerini belirlemek amacıyla basit doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Lise öğrencilerinin İBÖ ve SBE'de yer alan maddeler için verdikleri cevaplar beşli likert tipinde olup değerlendirme ölçeği grup değer aralığının tespitinde; $a = Ranj / Yapılacak Grup Sayısı$ formülü kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizi sonucunda, araştırmaya katılan lise öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyi ortalaması "Nadiren" düzeyinde belirlenmiştir ($x=34.82$). Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin sosyal beceri düzeyi ortalamalarının ($x=3.09$) olduğu ve bu ortalamanın

“benim gibi” düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Çalışmamızda spor lisesi ve anadolu lisesi ğrencilerinin meslek lisesi öğrencilerine kıyasla sosyal beceri düzeylerinin daha yüksek olduğu ($F(2:418):3.543$; $p<0.05$), spor yapmayan öğrencilerin ($\bar{x}=40,92$), spor yapan öğrencilere ($\bar{x}=29,84$) kıyasla internet bağımlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu, spor yapan öğrencilerin ($\bar{x}=3,17$) spor yapmayan öğrencilere ($\bar{x}=2,99$) göre sosyal beceri düzeylerinin daha yüksek olduğu, 1-3 yıl spor yaşı olan öğrencilerin ($\bar{x}=33,24$) 5-8 yıl spor yaşı olan öğrencilere ($\bar{x}=27.19$) kıyasla internet bağımlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu ve katılımcıların verdikleri yanıtlar incelendiğinde; katılımcıların internet bağımlılığı ile sosyal beceri düzeylerinde negatif yönlü orta düzeyde bir ilişkinin olduğu ($r: -0,462$; $p<0,001$), internet bağımlılığı artıkça sosyal beceri düzeyinin düştüğü, genel olarak sosyal beceri toplam varyansının %21,3’ünün öğrencilerin internet bağımlılığı tarafından açıklandığı ve internet bağımlılığının sosyal beceri düzeyini negatif yönde güçlü bir Şekilde etkilediği sonuçları ortaya çıkmıştır.

Haziran 2023, 81 Sayfa

Anahtar Kelimeler: Spor, Beden Eğitimi, Sosyal Beceri, İnternet Bağımlılığı

ABSTRACT

M.Sc. THESIS

**INVESTIGATION OF 10TH, 11TH, AND 12TH GRADE STUDENTS' INTERNET
ADDICTION AND SOCIAL SKILL LEVELS ACCORDING TO THEIR SPORTS
ENGAGEMENT SITUATIONS
(A SAMPLE OF KIRŞEHİR PROVINCE)**

Ahmet Vahap DENİZ

Kırşehir Ahi Evran University

Institute of Health Sciences

Department of Physical Education and Sport Sciences

Supervisor: Assist. Prof. Dr. Vahit ÇİRİŞ

The aim of this study is to investigate the internet addiction levels and social skill levels of high school students (10th, 11th, and 12th grades) based on their sports engagement situations. A total of 421 students attending schools in the central and district areas of Kırşehir province, under the Ministry of National Education, were included in the study by using convenience sampling. A Personal Information Form, created by the researcher, was used to collect participants' personal information. The Internet Addiction Scale (IAS) was employed to assess internet addiction levels, while the Short Form of Social Skills Inventory (SSI) was utilized to measure social skills levels. Parametric tests were employed for data analysis, including independent t-tests for binary variables and one-way analysis of variance (ANOVA) for analysis involving three or more variables. Additionally, the Post Hoc LSD test was used to identify the source of significant differences. The effect size coefficient, n^2 , was calculated to determine the effect size of significant differences in the independent t-test results. Simple linear regression analysis was conducted to predict the social skills levels of high school students based on their internet addiction levels. The responses to items in the IAS and SSI by high school students were evaluated on a five-point likert scale. The determination of the evaluation scale group value range was based on the formula $a = Range / Number\ of\ Groups$. The analysis of the obtained data revealed that the average internet addiction level of participating high school students was determined to be at the "Rarely" level ($x=34.82$). The average social skills level of participating high school students was found to be ($x=3.09$), indicating a "Like me" level. In our study, it was observed that students

from sports high schools and Anatolian high schools had higher social skills levels compared to vocational high school students ($F(2:418):3.543; p<0.05$). Non-sports students ($\bar{x}=40.92$) had higher internet addiction levels compared to sports students ($\bar{x}=29.84$), while sports students ($\bar{x}=3.17$) had higher social skills levels compared to non-sports students ($\bar{x}=2.99$). Moreover, students with 1-3 years of sports experience ($\bar{x}=33.24$) had higher internet addiction levels compared to students with 5-8 years of sports experience ($\bar{x}=27.19$). Upon examining the participants' responses, it was observed that there was a moderate negative relationship between internet addiction and social skills levels ($r: -0.462; p<0.001$), indicating that as internet addiction increased, social skills levels decreased. Overall, it was found that 21.3% of the total variance in social skills was explained by students' internet addiction, and internet addiction strongly negatively influenced social skills levels.

June 2023, 81 Pages

Key Words: Sport, Physical Education, Social Skill, Internet Addiction

1. GİRİŞ

Spor, bireylerin zekâlarını ve bedenlerini bir arada kullanarak geliştirdiği bir faaliyettir. Bu faaliyet, fiziksel, zihinsel, manevi, sosyal, kültürel, ekonomik, antropolojik, eğitim, politik, teknolojik, ahlaki ve sanatsal açıdan birçok farklı yönü içerir. Spor, rekabet içerikli veya rekabetsiz olarak gerçekleştirilebilir ve doğal, eğlenceli, organize ve bilimsel etkinliklerin tümünü kapsar. Bu nedenle spor bireylerin farklı yönlerini geliştirir ve hayatlarında önemli bir yer tutar (1).

Bugünün dünyasında, insanların bedensel, duygusal ve sosyal olarak gelişimini sağlamak, takım çalışmasını kolaylaştırmak, dayanışmayı teşvik etmek ve topluma katılımı artırmak adına en kolay yöntemlerden biri spordur (2). Spor, insanların bir arada çalışabilme ve iletişim kurabilme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur. Özellikle takım sporları birlikte çalışmayı ve iş birliği yapmayı öğrenmeyi sağlar. Bu da insanların anlayış ve sorumluluk sahibi olmalarına yardımcı olur ve düzenli bir yaşam sürdürmelerini kolaylaştırır. Ayrıca spor yapmak insanların sebatlı ve enerjik olmalarına yardımcı olur ve topluma mensup olma duygusunu güçlendirir. Bu da bireyler arasındaki ilişkilerin daha uyumlu ve ahenkli olmasına katkı sağlar (3).

Spor, günümüzde dünya genelinde evrensel bir faaliyet haline gelmiştir ve ırk, din, dil, yaş, cinsiyet veya statü gibi farklılıkları göz ardı ederek herkesin katılabileceği bir aktivite haline gelmiştir. Spor etkinlikleri, dünya çapındaki insanlar arasında kültürel ve sosyal bağlar kurmak için bir araç haline gelmiş ve farklı ülkeler ve topluluklar arasındaki anlayışı artırmak, barış ve uyum içinde bir arada yaşama iradesini teşvik etmek için kullanılmaktadır. Bu nedenle spor, farklılıkların ve ayrımcılığın ötesine geçerek insanların birbirlerine saygı duymalarını, iş birliği yapmalarını ve birbirlerini anlamalarını teşvik eden bir platform haline gelmiştir (4).

Spor, bir kültürün özelliklerini taşıyan, toplumların genelinde ilgi gören aktiviteleri ifade eden bir olgudur. Sporun ana unsurları eş zamanlı hareketler ve fiziksel performanstır. Sporcular toplumlarının özelliklerini yansıtan niteliklere sahip olmakta ve toplumlarının diğer bireyleriyle uyumlu ilişkiler geliştirmektedirler. Spor, insanların ortak amaçları

doğrultusunda bir araya gelmelerini ve birlikte sinerji oluşturmalarını sağlayarak, toplumsal bağların güçlenmesine yardımcı olmaktadır. Aynı zamanda, spor bireylerin sorumluluk bilincini geliştirmelerine ve mücadele etme özelliklerini artırmalarına yardımcı olmaktadır (5).

Sporun insanların kişiliklerini ve sosyal yaşantılarını etkilediği konusu üzerinde birçok araştırma yapılmıştır. Bu araştırmalar sporun karakter gelişimine katkı sağladığına, takım sporlarının iş birliği yeteneğini arttırdığına, bireysel sporların kişisel disiplini geliştirdiğine, mücadele kabiliyetini arttırdığına, sosyalleşmeyi hızlandırdığına, cesareti olumlu yönde etkilediğine, kişilerarası ilişkileri geliştirdiğine ve kişinin kendini ifade etme potansiyelini yükselttiğine işaret etmektedir. Spor aynı zamanda sorumluluk alma becerisini geliştirmekte, saldırgan psikolojiden çıkarak kurallara uygun bir rol sergileyerek duygusal boşalım sağlamayı mümkün kılmaktadır. Bu nedenle spor, bireylerin fiziksel ve psikolojik sağlıklarını korurken, karakter gelişimlerine ve sosyal hayatlarına da katkı sağlayan bir olgudur (6).

Sporun bu denli bireylerin yaşamını etkiliyor oluşunun, bireylerin sosyal çevrelerine daha iyi uyum sağlamasında katkı sağlamanın günümüz toplumunda daha fazla fark edildiği ve sonuç olarak bireylerin sosyal becerilerine etki ettiği düşünülebilir.

Sosyal beceri, kişinin kendi duygularını anlamasının yanında diğer bireylerin düşüncelerini, duygularını anlayarak uygun davranış gösterebilmesidir (7). Sosyal beceriler bireyin içinde bulunduğu toplumun kabul ettiği değerler ve normlar doğrultusunda diğer insanlarla uyumlu bir şekilde iletişim kurabilmesine olanak tanıyan olumlu davranışların bütünüdür (8).

Sosyal beceriler, insanların duygusal, bilişsel ve davranışsal yönleriyle etkileşim halinde olduğu sosyal durumları yönetmesine yardımcı olur. Sosyal beceriler insanların karşılıklı etkileşimlerinde doğru davranışları sergileyerek toplumda kabul görmelerini ve ilişkilerini güçlendirmelerini sağlar. İyi geliştirilmiş sosyal beceriler insanların kendilerini ifade etmelerine, başkalarını anlamalarına, iş birliği yapmalarına, empati kurmalarına ve çatışma çözme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur. Bu nedenle sosyal beceriler insan hayatında önemli bir yere sahiptir (9,10). Sosyal beceriler kişinin duygularını açıkça ifade edebilmesine, başkalarının onu anlamasına ve kişinin karşısındaki insanların duygularını anlamasına olanak tanır. Bu, günlük yaşamda oldukça önemlidir çünkü duygusal iletişim eksikliği başarısızlık ve çatışmalara yol açabilir. İnsanlar arasındaki iletişimde duygusal anlatım ebeveyn-çocuk, eşler ve öğretmen-öğrenci gibi ilişkilerde önemlidir. Duygularını

ifade edebilme ve kontrol etme becerisi bir bireyin kendine güvenini artırır ve olumlu sosyal etkileşimler için gerekli olan temel bir beceridir. Bu bağlamda duygusal ifade ve kontrol becerilerinin geliştirilmesi bireyler arasındaki iletişimi kolaylaştırabilir ve olumlu bir sosyal etkileşim ortamı oluşturabilir (11). Önceden belirli bir toplumda veya coğrafi alanda yaşayan bireyler sınırlı sayıda kişiyle etkileşim kurarlardı. Ancak günümüzde iletişim teknolojilerindeki gelişmeler sayesinde bireyler dünya genelinde çok daha fazla kişiyle bağlantı kurabiliyorlar. Bu durumda bireylerin sosyal becerileri farklı kültür ve değer yargılarına sahip olan kişilerle etkileşim kurabilme, anlaşma sağlayabilme ve anlaşmazlıkları çözebilme konularında daha da önem kazanmıştır. Bu yüzden bireylerin sosyal becerileri günümüz dünyasına ayak uydurabilmeleri için çok önemlidir (12). Sosyal beceri düzeyleri düşük olan kişiler sosyal çevrelerinde uyum sorunu yaşayarak kendilerini güvensiz ve kaygılı hissedebilirler. Bu tipteki kişiler akademik hayatlarında da olumsuz yönde etkilenirler (13). Sosyal beceri düzeyi yüksek olan kişiler başkalarıyla iletişim kurmada daha yetenekli oldukları için etkinliklerde daha fazla zevk alırlar ve sosyal etkileşimlerden keyif alırlar. Ayrıca başkalarının duygu ve düşüncelerini daha iyi anladıkları için karar verme becerileri de daha gelişmiş olabilir ve bu da onların hayatlarında daha bilinçli ve doğru kararlar almalarına yardımcı olabilir (14). Sosyal beceri düzeyi yüksek olan bireyler başkalarıyla iletişim kurarken daha rahat ve etkili bir şekilde iletişim kurabilirler. Başkalarının duygularını ve ihtiyaçlarını anlayabilirler, bu da onların güvenini kazanmalarına yardımcı olur. Ayrıca bu bireyler kendilerini daha iyi ifade edebilirler ve başkalarını motive edebilirler. Bu özellikleri nedeniyle liderlik pozisyonlarında daha sık tercih edilirler ve etkili liderlik becerileri sergilerler (15).

Spor, çocukların sosyal becerilerini geliştirmede önemli bir rol oynar. Ancak bu becerileri gelişmemiş çocuklar akranlarıyla olan ilişkilerinde negatif unsurlar gösterme eğilimindedirler ve diğer çocuklarla uyum sağlama konusunda zorluk çekerler. Bu sorunlar çocukların sosyal ortamlardan dışlanmasına ve olumsuz toplumsal davranışlar, zihinsel gelişim problemleri, çocukluk çağı suçluluğu gibi olumsuz sonuçlarla karşılaşmasına neden olabilir. Bu nedenle bireylerin sosyal becerilerinin geliştirilmesine özellikle çocukluk döneminde büyük önem verilmelidir ve spor da bu konuda etkili bir araç olabilir (16).

Günümüzde sosyal becerileri gelişmemiş, çevresine kapanık bireylerin edindikleri en yaygın sorunlardan biri de internet bağımlılığı olarak gözükmektedir.

İnternet, modern hayatın ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir ve birçok insan için günlük yaşamın önemli bir unsuru haline gelmiştir. İnternetin sağladığı imkanlar sayesinde iletişim kurmak, bilgi edinmek, eğlenmek, alışveriş yapmak gibi birçok faaliyet daha kolay hale gelmiştir. Ancak bu durum bazı kişiler için internet bağımlılığına sebep olabilir. İnternet bağımlılığı, kişinin internet kullanımının kontrolünü kaybetmesi ve gereksiz şekilde zaman harcaması sonucunda oluşan bir bağımlılık türüdür. Bu bağımlılık sosyoloji, psikoloji, iletişim ve diğer disiplinlerden araştırmacıların ilgisini çeken önemli bir çalışma alanı haline gelmiştir. İnternet bağımlılığı kişinin sosyal, iş, akademik ve diğer hayat alanlarında olumsuz etkiler yaratabilir ve dolayısıyla internet kullanımının dengeli ve kontrollü bir şekilde yapılması önemlidir (17). Dünyada ve ülkemizde son yıllarda ortaya çıkan hızlı sosyal, ekonomik ve teknolojik gelişim ve değişimlerin internete erişimin yaygınlaşmasına, internet erişim araçlarına sahipliğin kolaylaşmasına neden olduğu söylenebilir. Günlük yaşamın her alanında her yaştan ve her meslekten bireylerin farklı amaçlarla internet kullanımları her geçen gün gözle görülür biçimde artmaktadır. 2019 yılı Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre internet kullanımı son beş yılda %55,9'dan %75,3'e ve hanelerde internet erişimi ise %69,5'ten %88,3'e yükselmiştir. İnternet erişimi ve kullanımındaki bu artıştan ortaöğretim çağındaki gençlerin nasibini almamış olması beklenemez. Bu durum ülkemiz adına olumlu bir gelişme olarak görülmelidir. Çünkü bilgi çağı ya da dijital çağ olarak adlandırılan 21.yüzyılda internet ve internet aracılığıyla gerçekleştirilen faaliyetlerden uzak kalmak veya faydalanmamak söz konusu olamaz. Hayatımızın her alanında (eğitim, sağlık, ticaret, iletişim vb) internet kullanılarak gerçekleştirilen faaliyetlerin sayısı ve önemi hızla artmaktadır. Bu durum, aşırı, gereksiz ve zararlı internet kullanımını da beraberinde getirmekte ve özellikle teknolojiye daha hâkim olan gençleri ve çocukları etkileyerek onların fiziksel, ruhsal ve sosyal problemlerle karşı karşıya kalmalarına neden olmaktadır (18).

İnternet bağımlılığı genel olarak internetin aşırı kullanılması isteğinin önüne geçilememesi, internete bağlı olmadan geçirilen zamanın önemini yitirmesi, yoksun kalındığında aşırı sinirlilik hali ve saldırganlık olması ve kişinin iş, sosyal ve aile hayatının giderek bozulması olarak tanımlanabilir (19). Birçok kişi için bağımlılık kavramı klasik anlamda alkol, esrar, kokain, eroin gibi kimyasal madde kullanımını içerir fakat kumar, alışveriş, televizyon izleme, bilgisayar oyunları oynama gibi kimyasal olmayan davranışsal bağımlılıklar da söz konusudur. Davranışsal bağımlılıklar da tıpkı alkol-madde bağımlılıklarında olduğu gibi bağımlılığın ana bileşenleri olan fiziksel ve psikolojik bağımlılık belirtilerini (zihinsel

meşguliyet, duygudurum değişkenliği, tolerans, yoksunluk, kişilerarası çatışma ve tekrarlama [relaps]) gösterirler (20).

Genel anlamda internet bağımlılığı tespiti ve tedavisi zor olan oldukça karmaşık bir konudur. Bu durum normal internet kullanımı ve patolojik internet kullanımı ayırımının çok iyi yapılmasını gerekli kılmaktadır (19). Teknolojik gelişmelerden de sonuna kadar faydalanması için her türlü imkânın sağlanması gereken gençleri aynı zamanda onun zararlarından korumak ve kontrollü kullanımını sağlamak oldukça önemli bir konudur. Örgün eğitim öğrencisi olan gençlerin internet ve diğer bütün bağımlılıklardan korunması okul, aile ve öğrenci iş birliğini gerektirmektedir (21).

Sporun, toplum ve birey olarak insanların bir arada olmalarını sağlayan en büyük avantajlarından biri olduğu görülmektedir. Spor yapan bireyler ile spor yapmayan bireylerin aktif olarak sosyal beceri ve günlük alışkanlık farklılıklarının olduğu söylenilebilir. Bu bağlamda, spor yapma durumlarına göre ortaöğretim öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin ortaya konulması ve bireyler arasındaki sosyal ve kültürel yönden topluma ve bireysel beceri düzeylerine olan katkılarının karşılaştırılması bilimsel olarak ele alınarak çalışmamızın literatüre katkı sunacağı düşünülmüştür.

2. GENEL BİLGİLER

2.1 Araştırmanın Konusu, Amacı ve Problemi

2.1.1 Araştırmanın Konusu

Sosyal beceriler ve internet bağımlılığı, günümüzde özellikle gençler arasında sıkça tartışılan konulardandır. Bu nedenle bu araştırmada lise öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeylerinin ve sosyal beceri düzeylerinin spor yapma durumlarına göre incelenmesi amaçlanmıştır.

Öncelikle spor yapmanın sosyal beceriler üzerindeki etkisi üzerine birçok araştırma yapılmıştır. Spor, bireylerin sosyal becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir. Spor yapmak insanların bir takımın bir parçası olmasını, birlikte çalışmayı, rekabet etmeyi, birbirlerine saygı duymayı ve iletişim kurmayı öğrenmelerine yardımcı olabilir. Bu nedenle, spor yapan öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin daha yüksek olması beklenebilir.

Öte yandan, internet kullanımı da son yıllarda hızla artmıştır ve özellikle gençler arasında yaygın hale gelmiştir. Ancak aşırı internet kullanımı internet bağımlılığına yol açabilir. İnternet bağımlılığı kişinin normal yaşamından uzaklaşmasına, sosyal etkileşimlerinin azalmasına, akademik başarısının düşmesine ve hatta psikolojik problemlere neden olabilir. Bu nedenle internet bağımlılığı düzeyi yüksek olan öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri de olumsuz yönde etkilenebilir.

2.1.2 Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, spor yapan ve yapmayan öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri ve internet bağımlılığı düzeyleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlamaktadır. Elde edilen sonuçların spor yapmanın sosyal beceriler üzerindeki etkisini göstererek gençlerin sosyal becerilerini geliştirmek için sporun önemini vurgulayabilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca çalışmamızda internet bağımlılığına dikkat çekerek öğrencilerin internet kullanımı konusunda bilinçli olmalarını sağlayabilmek ve internet kullanımının sosyal beceriler üzerindeki etkisini araştıran diğer çalışmalara katkıda bulunmak çalışmamızın genel amaçlarından biridir.

Okul dışında boş kalan zamanlarını spor yaparak değerlendiren öğrenciler ile spor yapmayan öğrencilerin sosyal beceri kazanımlarının karşılaştırılması, spor yaparak hangi becerilere

sahip oldukları ile spor yapmayan öğrencilerin hangi becerilerden yoksun oldukları ve internet bağımlılık düzeyleri belirlenmeye çalışılmış olup bununla birlikte sporun günlük yaşama, sosyal yaşama olan katkılarının örneklenerek ve testler ile karşılaştırılarak konunun önemi açıklanmaya çalışılmış ve elde edilen verilerden yola çıkarak doğru ve etkili önerilerde bulunulması amaçlanmıştır.

2.1.3 Araştırmanın Problemi

Spor, yüzyıllardan beri günümüze kadar uzanan, toplumları bir arada tutan sosyal bir bütünleşme aracı olarak kullanılmaktadır. Spor aynı zamanda bireylerin ruhsal ve fiziksel olarak güçlü olmalarını sağlayan egzersizlerin başında gelmektedir (22).

Spor yapan insanların, spor yapmayan insanlara göre günlük yaşamda da stresten daha uzak oldukları gözlenmektedir. Spor her yönüyle insanların kendilerini yetiştirmelerine olanak sağlayarak sosyal becerilerinin kazanılmasına, kötü alışkanlıklardan uzak durmalarına, sağlıklı bir vücuda sahip olmalarına da olanak kazandırabilir.

Sayıdığımız bu kazanımlar bakımından çalışmamızda, spor yapma durumlarına göre öğrencilerin bazı değişkenlere göre verdikleri cevapların analizi yapılarak boş vakitlerini spor yaparak değerlendiren öğrenciler ile spor yapmayan öğrencilerin internet bağımlılıklarının ve sosyal beceri düzeylerinin incelenmesi ve internet bağımlılığının sosyal beceri düzeyini ne oranda etkilediği sorusuna cevap aranmıştır.

Bu kapsamda aşağıdaki problem durumunun cevabı araştırılmıştır.

- 10,11 ve 12. sınıf öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasında ilişki var mıdır?

2.1.3.1 Araştırmanın Alt Problemleri

- 10,11 ve 12. sınıf öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
- 10,11 ve 12. sınıf öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri sınıf seviyesine göre farklılaşmakta mıdır?
- 10,11 ve 12. sınıf öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri öğrenim gördükleri okul türüne göre farklılaşmakta mıdır?
- 10,11 ve 12. sınıf öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri spor yapma durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?

- 10,11 ve 12. sınıf öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri spor yılına göre farklılaşmakta mıdır?
- 10,11 ve 12. sınıf öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri okulun bulunduğu yerleşim birimine göre farklılaşmakta mıdır?
- 10,11 ve 12. sınıf öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
- 10,11 ve 12. sınıf öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri sınıf seviyesine göre farklılaşmakta mıdır?
- 10,11 ve 12. sınıf öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri öğrenim gördükleri okul türüne göre farklılaşmakta mıdır?
- 10,11 ve 12. sınıf öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri spor yapma durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
- 10,11 ve 12. sınıf öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri spor yılına göre farklılaşmakta mıdır?
- 10,11 ve 12. sınıf öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri sosyal beceri düzeylerini ne oranda yordamaktadır?

2.1.4 Sınırlılıklar

Bu araştırmanın ana sınırlılıklarının dışındaki alt sınırlılıkları şu şekilde sıralanmaktadır:

1. Araştırma Kırşehir ili geneli 2022-2023 Eğitim-Öğretim Yılı, Millî Eğitim Bakanlığı'na (MEB) bağlı kurumlarda eğitim gören ortaöğretim öğrencileri ile sınırlandırılmıştır.
2. Araştırmaya 10,11 ve 12. sınıf düzeyindeki ortaöğretim öğrencileri dahil edilmiştir.
3. Öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri ve internet bağımlılık düzeyleri hakkında veri elde etmek amacıyla sınırlandırılmıştır.
4. Elde edilen bilgiler geliştirilen anket (tarama) formlarındaki sorularla sınırlandırılmıştır.

2.2 Sporun Tanımı ve Tarihsel Gelişimi

2.2.1 Sporun Tanımı

Sporun kolay tanımlanamayan bir kavram olmasının yanında tek bir tanımına ulaşmak da oldukça zordur. Bu açıdan spor için yapılan farklı tanımlamalara göz atmakta fayda vardır.

Spor her şeyden önce boş zamanlarda yapılan bir eğlence aktivitesidir. Bu sporun en basit ve en genel anlatımıdır. Ancak günümüzde bu tanımın yeterli olduğunu söylemek oldukça zordur. Çünkü artık spor tüm dünyada sadece amatör olarak değil profesyonelce de yapılan bir aktivitedir (23). Özellikle 20. yy.'da gelişen spordaki profesyonellik kavramı bu tanımın geçerliliğini yok etmektedir. Her ne kadar ortaya çıkış sebebi bu olsa da artık sporun amacını sadece eğlence olarak ifade etmek mümkün değildir. Bugün profesyonel sporcular, eğlenmek için değil maddi kazanç sağlamak amacıyla spor yapmaktadırlar.

Olimpiyat Oyunlarının kurucusu Pierre de Coubertin, sporu kendi iradesi ile gerçekleştirilen, istekli bir şekilde yapılan, belirli kurallara uyularak yapılan, olası riskleri göze alarak ve kas aktiviteleri aracılığıyla sürekli ileriye gitme amacı güden bir faaliyet olarak tanımlamaktadır. Diğer bir tanıma göre spor, insanı ruhsal ve bedensel yönden güçlendiren, onun topluma uyumunu kolaylaştıran ve günlük hayatın çatışmalarını azaltan bir araçtır (24).

Birbirine yakın iki kavram olan beden eğitimi ve sporun ayrımını da iyi yapmak gerekmektedir. "Beden eğitimi", insanın fiziksel ve zihinsel özelliklerini ve özgüvenini geliştirmek amacıyla yapılan pratik eğitim faaliyetlerini ifade ederken, "spor" ise insanın fiziksel ve zihinsel yeteneklerini bütünsel olarak dengeli ve sağlıklı bir şekilde geliştirmek için yarışma formatında yapılan aktiviteleri tanımlar (25).

İnsan, birçok fiziksel yetkinliğe doğuştan sahipken bazılarını da sonradan kazanmaktadır. İnsanın sahip olduğu fiziksel yetkinlikler sayesinde yaptığı bedensel hareketlerin sporun temelini oluşturduğu söylenebilir.

2.2.2 Sporun Tarihsel Gelişimi

2.2.2.1 Antik Olimpiyatlar

Antik Olimpiyatlar, eski Yunan medeniyetinde ortaya çıkan atletizm festivalinin bir parçasıydı. Oyunlar 19. yüzyılın sonlarında tekrar canlandırılmıştır. İlk Olimpiyat oyunları, günümüzde modern olimpiyat oyunlarına dahil olan spor dallarının çoğunu kapsamaktaydı. Atletizm yarışmaları ilk olarak 3500 yıl önce Antik Yunan'da ortaya çıkmıştır. M.Ö. 6. yy.'a kadar Yunanistan'da değişik şehirlerde yapılan 4 önemli spor festivali bulunmaktaydı. Bu festivaller arasında Olimpia'da yapılan Olimpiyat oyunları zamanla diğerlerinden daha önemli bir hale geldi. Dört yılda bir yapılan Olimpiyat oyunları tüm Yunan medeniyetinde büyük önem kazandı (26).

Antik olimpiyatların ilk 200 yıllık bölümünde şampiyonlar genellikle iki büyük şehir olan Sparta ve Atina'dan çıktı. Ancak diğer şehirler de zamanla şampiyonlar çıkarmaya başladılar. Oyunların son 100 yıllık diliminde ise İskenderiye ve Sidon şehirleri üstünlüğü aldı. M.Ö. 400 yıllarında, oyunların en popüler olduğu dönemlerde sadece Yunanistan'dan değil, Libya ve Mısır gibi kolonilerde yaşayan Yunanlılar da oyunlara katılmaya başladılar. M.Ö. 776 yılındaki ilk oyunlarda sadece tek bir yarışma (stadion koşusu) bulunmaktaydı. Ancak daha sonraki yıllarda buna yenileri eklendi. M.Ö. 724 yılında, bugünkü 400m. yarışına benzer bir yarış, bundan dört yıl sonra ise daha uzun mesafeli başka bir yarış oyunlara eklendi. M.Ö. 708 yılındaki oyunlara güreş ve pentatlon eklendi. Pentatlon yarışması, uzun atlama, cirit atma, disk atma, yürüyüş ve güreş dallarından oluşmaktaydı. M.Ö. 688 yılında boks ve M.Ö. 680 yılında ise at arabaları arasında yapılan bir yarışma oyunlara eklendi. Böylece oyunlar, gittikçe daha fazla yarışmaya sahne olmaya başladı. Oyunları izlerken bağırarak, el-kol hareketi yapmak serbest bırakılmıştı. Katılan yarışmacılardan hile yapanlar, yarışma kurallarına uymayanlar sopa ile dövülür ve para cezası alanların cezaları ile de heykeller yapılırdı. Yarış kurallarına uymayanlara pek ender rastlanıyordu. Kazananlara zeytin dallarından örülü taç giydirilirdi. Para ve benzeri değerli ödüller verilmezdi. Ancak, kazananların heykelleri dikilir; adlarına şarkılar bestelenirdi. Ayrıca yarış kazanmak, yarışmacının kendisinin ve temsil ettiği sitenin saygınlığını arttıran bir unsurdu (27).

2.2.2.2 Antik Olimpiyatlardan Modern Olimpiyatlara Spor

Hıristiyanlığın ortaya çıkışıyla birlikte hâkim olan *Divinitas* düşünce tarzı, yani vücudun değil ruhun eğitilmesi gerektiğini düşünen görüş, sporun gelişimini engellemiş ve Rönesans dönemine kadar spor göz ardı edilmiştir. Sadece bu düşünce tarzı değil, aynı zamanda, sporun yapılması için gerekli olan boş zaman olanağının kısıtlı olması da sporun kitleler tarafından yapılmasını uzunca bir süre engellemiştir.

Rönesans'a kadar olan bin yılı aşkın bir dönem için spordan bahsetmek pek mümkün değildir. Ancak, Rönesans ile tekrar geri dönen *Humanitas* (hümanizma), sporun önündeki düşünsel engelleri ortadan kaldırmaya başlamıştır. Ayrıca, Sanayi Devrimi ve kapitalizmin ortaya çıkışıyla birlikte sporun yapılabilmesi için gerekli olan boş zaman imkanının kitlelere yayılması sporun 19.yy. dan itibaren tekrar hızlı bir şekilde gelişmesini sağlamıştır. Bu zamana kadar, sadece belli bir azınlık tarafından yapılagelen spor, bundan sonra kapitalist toplumun özgürleştirdiği emekçinin de boş zaman kavramıyla tanışmasıyla, diğer bir deyişle

boş zaman kavramının kitlesel bir özellik taşımaya başlamasıyla bir azınlığın lüksü olmaktan çıkmaya başlamıştır. Aynı zamanda spora bahis, spor yönetimi, profesyonellik gibi yeni kavram ve olgular da eklenmiştir. 19.yy.'da sporun gelişimine damgasını vuran bir başka unsur da "ulus devlet" kavramı olmuştur. Artık tüm sportif etkinlikler ve oluşumlar, bu yeni kavrama göre tekrar düzenlenmeye başlanmıştır. Kabaca benzetmek gerekirse, Antik Olimpiyatlarda dinamizmi sağlayan sitelerarası rekabet artık yerini uluslararası rekabete bırakmıştır (28).

2.2.3 Beden Eğitimi ve Sporda Temel Kavramlar

Beden eğitimi: Beden eğitimi, oyun, jimnastik ve spor gibi etkinliklerin bütünleştiği bir genel kavramdır. Bu kavram, hem bedensel etkinliklerin içerisinde yer alarak eğitimi destekler, hem de bedensel etkinliklerin kullanılarak eğitimin gerçekleştirilebileceğini ifade eder. Bu tür etkinlikler, bireylerin bedensel gelişimlerini teşvik ederken aynı zamanda zihinsel, sosyal ve duygusal yönlerini de destekler. Beden eğitimi, öğrencilere sağlıklı yaşam alışkanlıkları kazandırırken aynı zamanda sporun ve oyunun temel prensiplerini öğretir. Bu sayede öğrenciler, takım çalışması, liderlik, fair play, strateji geliştirme gibi değerli becerileri de kazanır. Beden eğitimi, bireylerin bedensel etkinliklerle iç içe olmasını ve bu etkinliklerin eğitim sürecinde bir araç olarak kullanılmasını vurgular. Bu şekilde bedensel etkinlikler hem eğlenceye hem de öğrenmeye katkı sağlar (29).

Spor: Spor, hareket ihtiyacının karşılanması, eğlence, oyun, neşe, sosyalleşme, statü kazanma gibi birçok motivasyonla tercih edilen ve meslek olarak seçilebilen bir alanı ifade eder. Kişisel ya da toplu şekilde gerçekleştirilen ve genellikle yarışmaya dayanan, belirli kurallara tabi tutulan beden hareketlerinin bütünüdür (30).

"Spor" kelimesi, Fransızca "desport" kelimesinden türemiştir. "Desport" kelimesi, "eğlence, oyun" anlamına gelen "desporter" fiilinden gelir. "Desporter" fiili ise Latince "disportare" kelimesinden türemiştir ve "eğlendirmek, oyun oynamak" anlamına gelir (31).

2.2.4 Sporun Önemi

Spor'un önemi kişisel, toplumsal ve ekonomik yönden üç başlık altında incelenir.

2.2.4.1 Kişisel Yönden Sporun Önemi

Düzenli yapılan fiziksel aktiviteler insanlara serbest zamanlarını değerlendirme, işlerini daha verimli yapabilme, kuvvet, esneklik, hız ve dayanıklılık kazanma, kemik-kas-iskelet

yapısını geliştirme, iyi duruş alışkanlığı edinme ve çeşitli hastalıklara karşı korunma gibi faydalar sağlar. Ayrıca sağlıklı yaşam biçimini benimseme konusunda da önemli bir rol oynarlar (32).

2.2.4.2 Toplumsal Yönden Sporun Önemi

Spor düzenli olarak uygulandığında, insanlara sevgi, saygı, hoşgörü, dürüstlük ve olumlu davranışlar gibi değerleri öğretir. Ayrıca duygusal zekayı geliştirir ve kişilerin duygularını kontrol etmeleri, toplumsal normlara uyum sağlamaları ve diğer insanlara saygı duymalarını öğrenmelerine yardımcı olur. Bireyler çalışmalarını önceden planlayarak organizasyon becerileri kazanırlar. Aynı zamanda plana sadık kalarak çalışmayı öğrenirler. Toplumda bilinçli ve sorumlu bir birey olma duygusu geliştirirler. Diğer bireylerle iş birliği yaparak, takım çalışması ve uyum içinde çalışma becerileri geliştirirler (33).

2.2.4.3 Ekonomik Yönden Sporun Önemi

Bireyin günlük yaşamını en ekonomik şekilde yapabilmesini sağlar. Bireyler daha yapıcı ve yaratıcı olurlar. Mesleki sorumluluk duygusu artar. İş gücü artar (33).

2.2.5 Çocuklarda ve Gençlerde Sporun Önemi

Spor en etkili eğitim yollarından birisidir. Çocuk ve gençleri geleceğe hazırlar, topluma uyum sağlamalarına yardımcı olur. Kişinin fiziksel kapasitesini artırır. Ayrıca zihinsel ve ruhsal gelişimlerini sağlar. Çocukların ve gençlerin yaratıcı ve üretken olmasını sağlar, grup içerisinde sosyalleşmeye yardımcı olur. Spor, toplumdaki bireylerin huzurlu, mutlu, özgüvenli bireyler olmasını sağlar. Bireylerin iyi alışkanlıklar edinmelerine ve devam ettirmelerine olanak sağlar. Fiziksel, zihinsel, toplumsal ve ruhsal gelişimlerini sağlayacak önemli bir eğitim aracıdır. Çocukların ve gençlerin tüm gelişim boyutlarını kapsayacak şekilde gelişimlerini sağlar, genel sağlığı korur, fizyolojik kapasitelerini artırır, psikolojik yönden iyileşmelerini sağlar. Spor kötü alışkanlıklardan kurtulmaya yardımcı olur (34).

2.2.6 Sporun Sosyal Fonksiyonları

2.2.6.1 Sporun Sosyo-Duygusal Fonksiyonları

1. Spor, gerilim, saldırganlık ve çatışmalara etki ederek onları düzenli hale getirir. Diğer bir deyişle onları zarar verici olumsuz durumdan daha zararsız ve uygun duruma getirir.

2. Spor, monotonluk ve günlük yaşantının rutin işleri olarak tanımlanan tembelliğe karşı ters yönde etki yapar.

3. Sporun sosyo-duygusal fonksiyonu toplumda ortaya çıkan doğuştan ya da sonradan var olan davranışların saldırganlığa yönelik etkilerini etkisiz hale getirip olumlu hale getirir.

Gözlemsel destekleme ve modellendirme, doğrudan dış ödüllendirme, maddi ödüllendirme ve övgüsel ödüllendirme ile saldırganlık davranışının olumsuz etkileri önlenir.

Gözlemsel destekleme ve modellendirme: Bir diğer kişinin yaptığı hareketlerden dolayı cezalandırıldığını görmenin böyle bir davranışın daha az yapıldığı anlamına gelmektedir.

Doğrudan dış ödüllendirme: Saldırganlık, bir atletin mağdur olan kişi tarafından misilleme olarak fiziksel bir cezalandırmaya maruz kalacağı sürekli var olan bir olgudur. Saldırganlık davranışının doğasında kendisine etkiyi aza indirmek veya kaçınmak arzusu yatmaktadır.

Maddi ödüllendirme: Takım için avantajlı bir taktik veya rakibi bir yetkiliyi hatta birisinin takım arkadaşlarını korkutmakta kullanılan avantajlı bir yöntem olan maddi ödüllendirme, sporda saldırgan davranışların önde gelen bir yöntemidir.

Övgüsel ödüllendirme: Kişinin davranış ve performansının toplum tarafından takdir edilmesidir. Örneğin; kişinin futbol basketbol, hokey gibi bu anlamda saldırgan davranışın çeşitli formları sayesinde toplum içinde kendisini vurgulaması ve ön plana çıkarması (35).

2.2.6.2 Sporun Sosyalizasyon Fonksiyonu

Spor, kişilerin kültürel, ahlaki ve inanç değerlerini geliştiren, sosyalleşme fonksiyonu olan önemli bir araçtır. Spor ayrıca kişinin kendine karşı mücadele edebilme yeteneğini geliştirerek zorluklarla başa çıkma ve dayanıklılık kazanmasına yardımcı olan bir etkinliktir. Sosyal iletişimin hem sözlü hem de sözsüz becerilerin ve zihinsel özelliklerin geliştirildiği bir uygulamasıdır (36).

2.2.6.3 Sporun Sosyal-Bütünleştirici Fonksiyonu

Spor toplumda farklı grup, millet ve tabakalardan gelen farklı kişilerin bir arada hareket ettiği, kolektif olarak davrandıkları ve insanlara kimlik kazanma yollarını açarak sosyal norm ve rolleri tanımadada kendi geçerliliklerini kanıtlayan bir araçtır (36).

2.2.6.4 Sporun Politik Fonksiyonu

Spor, ulusal kimlik duygularını harekete geçirerek, milli itibar kazanmaya yardım eden politik fonksiyonlara sahiptir. Bir yandan bütünleştirici fonksiyonun bir alanı olan bu politik fonksiyonları, diğer bir yandan da sporun politik düzeyini ortaya koyar. Uluslararası yarışmalarda kazanılacak olan başarının oyuncular ve milletçe kabulü istenir (36).

2.2.6.5 Sporun Sosyal Hareketliliğin Aracı Olma Fonksiyonu

Spor; sınıf, tabaka din dil ve ırk engellerini ortadan kaldırarak sosyal mobilitiyi yükselten bir fonksiyona sahiptir. Bu fonksiyonlar özellikle yüksek gelir ve itibarın söz konusu olduğu profesyonel spor dallarında ve sosyal engellerin kuvvetli etnik farklılıklarının ve gelir farklılıklarının bulunduğu toplumlarda önemlidir (37).

2.2.6.6 Sporun Statü Fonksiyonu

Sporun bir amacı, bireye topluma ya da kurumlara, milletlere statü kazandırmaktır. Örneğin; Malezya dünyada iki özelliği ile tanınmaktadır. Bunlardan bir tanesi kauçuk diğeri ise Malezya'nın geleneksel sporu olan badminton'dur. Statü ile ilgili fonksiyon özellikle spor içinde iki türlü meydana gelmektedir.

- a. Spor disiplini içinde yer alan sporcuların bu yönüyle toplumun diğer bireylerinden ayrı görülmeleri.
- b. Kurumlar içinde özellikle spor kulüplerinin elde etmiş oldukları başarı oranında ulusal ve uluslararası düzeyde tanınma ve elde edilen itibar nedeniyle o yapı içinde yer alan kişilerin taşıdıkları görev gereği kazandıkları statü (37).

2.3 İnternetin Tanımı

İnternet, teknik olarak birbirinden farklı bilgisayarların ve sistemlerin arasında bağlantı kurdukları, dünya çapında kullanılan ve her geçen gün büyüyen bir iletişim ağıdır. "inter" (arasında) ve "net" (ağ) kelimelerinin birleşiminden oluşan internet, "ağlar arası" anlamına gelir. Bu iletişim ağı, bilgisayarlar arasındaki bağlantıların kablolar, uydu bağlantıları ve telsiz bağlantıları gibi fiziksel bağlantılarla gerçekleşir. Özel protokoller, örneğin TCP/IP (Transmission Control Protocol/Internet Protocol) kullanarak bilgisayarlar arasında bilgi paylaşımı, dosya transferi, sohbet etme gibi çeşitli işlemler gerçekleştirilebilir (38).

Doğru ağlar donanım, yazılım ve insan unsurlarından oluşurlar. Bu unsurların birlikte çalışması, ağların verimli ve etkili bir şekilde işlemesini sağlar. Donanım, bilgisayar sistemleri ve ağ cihazlarından oluşur ve verilerin iletimi için fiziksel bağlantı sağlar. Yazılım, ağın yönetimini ve veri transferini kontrol eder. İnsan unsuru ise, ağın kurulması, yönetimi, bakımı ve kullanımını için gereklidir. İnternet de bu üç unsurun birleşimiyle oluşan bir bütündür ve dünya çapında yaygın bir ağdır.

gov: Hkmet kuruluşları

edu: Eğitim kurumları (niversiteler gibi)

org: Ticari olmayan, kr amacı gütmeyen kuruluşlar

com: Ticari kuruluşlar

mil: Askeri kuruluşlar

net: Servis sunucuları (İnternet Servis Sağlayıcı gibi)

İnternet, kullanıcıların ilgi alanlarına, taleplerine ve arama sorgularına göre özelleştirilmiş bir bilgi akışı sağlar. Ayrıca, internet sayesinde dünya genelindeki kullanıcılar arasında görüntü, ses ve yazılım gibi farklı türdeki verilerin de paylaşımı mümkün hale gelir. İnternetin bu özelliği, farklı coğrafyalardaki insanlar arasında iletişim ve etkileşim sağlamak için de büyük bir önem taşır (39).

şekil 2.1: İnternet

2.3.1 İnternetin Tarihçesi

1960'larda ABD'de birçok niversitenin katılımıyla bir bilgisayar ağı yapılanması oluşturuldu ve bu ağ üzerinden veri alışverişi sağlamak amacıyla birçok çalışma gerçekleştirildi. Ancak, ABD ile Sovyetler Birliği arasındaki soğuk savaş döneminde olası bir nükleer saldırı durumunda askeri iletişimi ve bilgi aktarımını sağlamak amacıyla daha

güvenli bir bilgisayar ağına ihtiyaç duyuldu. Bu nedenle, ABD Savunma Bakanlığı'nın ARPA birimi, 1969 yılında askeri bir bilgisayar ağı olan ARPANET'i oluşturdu. ARPANET ile elektronik posta ve ağ haberleri gibi hizmetler belirli bir istikrar kazandı. ARPANET daha sonra günümüzdeki internetin temelini oluşturacak olan TCP/IP protokolü kullanılarak geliştirilmiştir.

1980'lerde internet akademik alanda yaygınlaşmaya başladı ve ABD, İngiltere, Japonya gibi ülkelerde ulusal akademik ağlar kuruldu. Bu ağlar, bilimsel araştırmalar için veri paylaşımı ve iş birliği sağlamak için kullanıldı.

ARPA NET'in kullanımından kaldırılması sonrasında, ticari kuruluşlar kendi özel ağlarını geliştirerek internetin temellerini atmışlardır. IBM, Sprint, PSI, Altemet gibi kuruluşlar tarafından geliştirilen özel ağlara bağlı kullanıcı sayısı hızla artmış ve bu ağlar giderek büyümüştür. Ancak bağımsız ağların bu yük altında ezilmesi, birbirleriyle bağlantı kurmak istemeleri sonucunda internet bugünkü formunu almıştır. Bu bağlantılar sayesinde, farklı ağlara bağlı bilgisayarlar arasında veri transferi yapılabilmiş, internet giderek yaygınlaşarak hayatımızın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Bugün, milyarlarca insan interneti kullanarak iletişim kurmak, bilgiye erişmek ve iş yapmak için bu ağa bağlıdır.

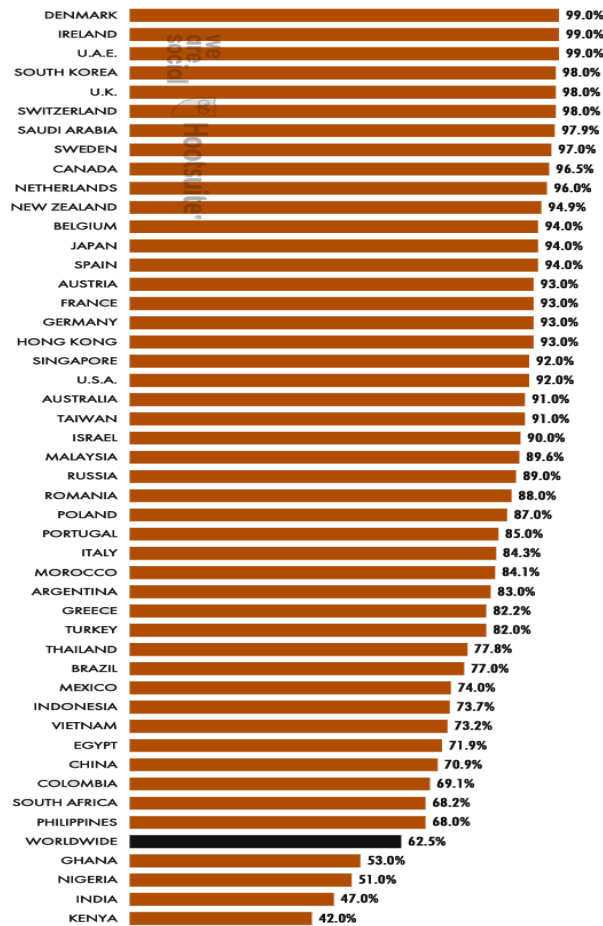
Türkiye'nin global internet ağına bağlanması, 12 Nisan 1993'te TÜBİTAK-ODTÜ iş birliği ile gerçekleşmiştir. Bu bağlantı, ülkenin tek çıkış hattı olan ODTÜ'den 64 bit/sn hızıyla gerçekleştirilmiştir. Daha sonra Ege Üniversitesi (1994), Bilkent Üniversitesi (1995), Boğaziçi Üniversitesi (1996) ve İTÜ'den (1996) bağlantıları gerçekleştirilmiştir. Türkiye, internete 53. ülke olarak girmiştir ve akademik çevre hakimiyetli internet, ODTÜ ve TÜBİTAK'ın tanıtım ve yayma çabaları, TR-NET grubunun çalışmaları ve artan talep sayesinde hemen hemen bütün kesimler tarafından benimsenmiştir (40).

2.3.2 İnternetin Gelişimi ve Kullanıcı Profilleri

İnternetin hayatımıza girmesiyle birlikte bilgiye erişim ve iletişim kolaylaşmış, dünya coğrafyası ötesindeki insanlarla bağlantı kurmak mümkün hale gelmiştir. İşletmeler de internet sayesinde küresel pazarlara açılmış, online mağazalar açarak daha geniş kitlelere ulaşmışlardır. Ayrıca internetin iş hayatındaki en önemli etkilerinden biri de telecommuting olarak adlandırılan evden çalışma uygulamasıdır. Bu uygulama sayesinde işletmeler, çalışanlarına esnek çalışma saatleri ve uzaktan çalışma imkânı sunarak daha verimli bir iş

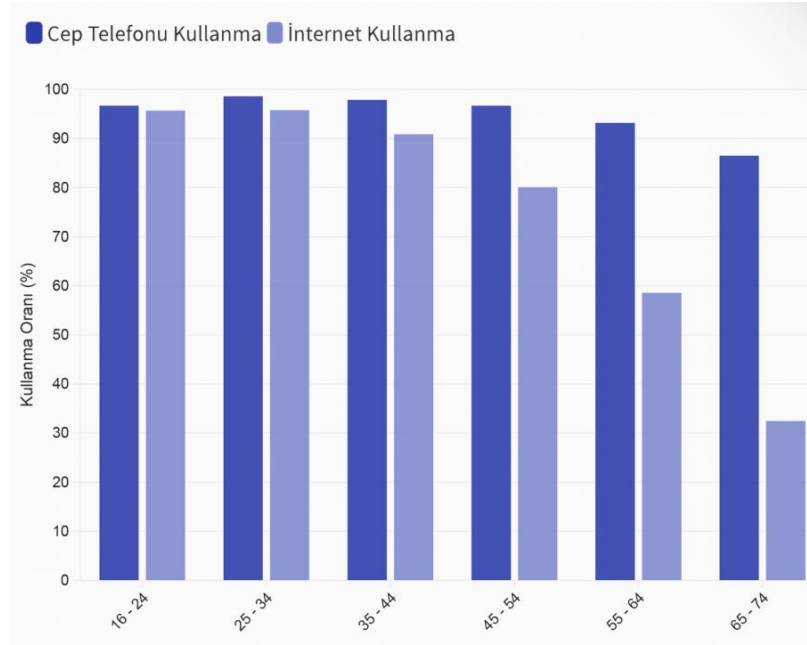
modeli oluşturabilmektedirler. Bu nedenle internet, sadece kişisel yaşamımızda değil, iş dünyasında da hayatımızın ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir (41).

Ancak ülkeler arasında internet kullanım oranları farklılık göstermektedir. Türkiye, internet kullanım oranları açısından dünya ortalamasının üstünde bir orana sahipken gelişmiş ülkelerle karşılaştırıldığında nispeten geri kalmış bir durumdadır. 2022 yılı itibarıyla Türkiye'de internet kullanım oranı %82 civarındadır ve OECD ülkeleri arasında en düşük orana sahip ülkelerden biridir. Bu oran, Avrupa Birliği ortalamasının oldukça altında kalmaktadır. Ancak son yıllarda Türkiye'de internet kullanımını hızla artmakta ve internet penetrasyonu hızla yükselmektedir. Mobil cihazların yaygınlaşması, genişbant internet hizmetlerinin yaygınlaşması, internet fiyatlarının düşmesi gibi faktörler Türkiye'de internet kullanımının artmasına ve hızla gelişmesine olanak sağlamaktadır. Ünelere göre internet kullanım oranları Şekil 2.2'de verilmiştir.

Şekil 2.2: Dünyada en çok internet kullanan ülkeler sıralaması (42).

1999 yılında Türkiye'de gerçekleştirilen yoğun yatırımlar ve çalışmalar, internet sektörüne büyük bir ivme kazandırmıştır. Bu dönemde, internet hizmetlerinin yanı sıra elektronik ticaret de gelişmiş ve birçok firma bu alanda faaliyet göstermeye başlamıştır. Mevcut siteler içeriklerini geliştirerek B2B ve B2C konularında önemli adımlar atmış, internetin sunduğu fırsatları en iyi şekilde değerlendirmeye çalışmışlardır. Bu süreçte, *mynet.com* sayesinde Türkiye portal kavramı ile ilk defa tanışmış ve internet kullanıcıların günlük yaşamlarının vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Bu gelişmeler, Türkiye'nin diğer ülkelerle arasındaki dijital uçurumu kapatma yolunda büyük bir adım olmuştur.

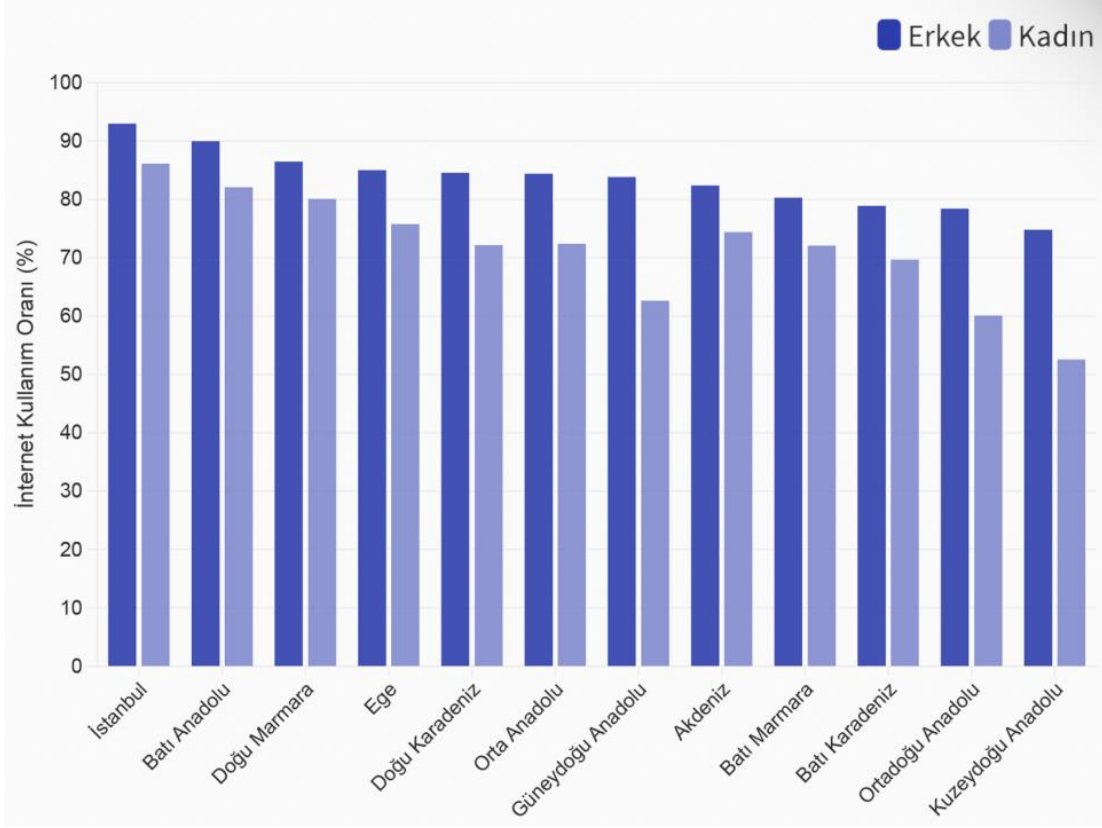

Şekil 2.3: Yaş Gruplarına Göre İnternet Erişimi (42).

Bu süreçte, özellikle son 10 yılda internet kullanımının hızla artmasıyla birlikte Türkiye'de internet kullanımı ve erişimi giderek yaygınlaşmıştır. Şekil 2.3'te görüldüğü üzere özellikle 25-34 yaş aralığındaki bireylerin en sık kullandığı teknolojiler olan cep telefonu ve internet, günlük yaşamın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Bu yaş grubu, interneti iş, eğitim, sosyal medya ve eğlence gibi birçok farklı amaçla kullanmaktadır.

2000'li yılların başında Türkiye'de internet kullanımı hızla yaygınlaşmış ancak ekonomik krizler ve diğer faktörler nedeniyle sektörde gelişim yavaşlamıştır. Ancak 2002 yılı itibarıyla, Türkiye'nin genişleyen nüfusu ve gelişen teknolojik altyapısı sayesinde internet sektörü yeniden ivme kazanmıştır. Bugün Türkiye'de milyonlarca insan internete erişebilmektedir ve bu teknoloji her geçen gün daha fazla kişi tarafından kullanılmaktadır.

2000'li yıllarda en hızlı internet kullanıcı sayısı artışı Türkiye'de gerçekleşmiştir. Türkiye'de 2001 yılında 2,5 milyon olan internet kullanıcı sayısı, 2002 yılında 69 servis sağlayıcısıyla birlikte %60 artarak 4 milyona yükselmiştir.

Şekil 2.4:Bölgelere göre internet kullanım oranları (2021 yılı kadın ve erkek) (42).

2021 yılında 16-74 yaş grubundaki bireyler arasında internet kullanım oranı %82,6 olarak kaydedilmiştir. Bir önceki yıl ise bu oran %79,0 olarak görülmüştür. Şekil 2.4'te görüldüğü üzere cinsiyete göre incelendiğinde, internet kullanım oranının erkeklerde %87,7, kadınlarda ise %77,5 olduğu tespit edildi.

Cinsiyet ve yaş faktörleri göz önüne alındığında, bilgisayar ve internet kullanım oranları en yüksek olan yaş grubu hem kadınlar hem de erkekler için 16-24 yaş aralığıdır. Yaşa bağlı olarak, bilgisayar ve internet kullanım oranları erkeklerde daha yüksek çıkmaktadır ve yaş ilerledikçe bu oranlarda azalma görülmektedir (43).

Özdemir (44) araştırmasında, farklı kuşakların internet kullanım amaçlarına yönelik detaylı bir inceleme yapmıştır. Bu inceleme sonucunda, X Kuşağı'nın (%33) en çok haber takibi, gündemi takip etme gibi amaçlarla interneti kullandığı görülmüştür. Bunun yanı sıra, X Kuşağı'nın (%14) interneti önemli ölçüde iletişim amaçlı kullandığı ve eğitim/ders,

inceleme, araştırma gibi amaçlarla da faydalandığı belirlenmiştir. Bu nedenle, X Kuşağı, diğer kuşaklara oranla daha gelenekselci olarak değerlendirilebilir. Y Kuşağı ise, X Kuşağı'na oranla daha çok sosyal medya ve eğlence amaçlı interneti kullandığı görülmüştür. Y Kuşağı'nın iletişim kurma amacıyla da interneti yoğun şekilde kullandığı belirtilmiştir. Z Kuşağının ise, diğer kuşaklara oranla en çok sosyal medya, oyun ve eğlence amaçlı interneti kullandığı tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, kuşaklar arasında internet kullanım amaçlarındaki farklılıkların ortaya çıktığı görülmektedir. Ancak, internetin her kuşak için önemli bir iletişim ve bilgi kaynağı olduğu da ortaya konmuştur.

2.3.3 İnternet ve Bağımlılık Nedir?

Bağımlılık, bir kişinin belirli bir madde, aktivite veya davranışa karşı güçlü bir arzuya sahip olması ve bu arzuyu kontrol edememesi sonucu ortaya çıkan bir durumdur. Bağımlı kişiler, bağımlı oldukları şeyi almaya veya yapmaya devam etmek için iş, okul ve sosyal yaşamlarını aksatırlar. Ayrıca, bağımlılık zamanla artabilir ve daha da şiddetli hale gelebilir. Bağımlılık genellikle madde bağımlılığı (örneğin alkol, uyuşturucu), davranış bağımlılığı (örneğin kumar, alışveriş, yeme bozukluğu) veya teknoloji bağımlılığı (örneğin internet, video oyunları) şeklinde ortaya çıkar. Bağımlılık, beyindeki dopamin gibi kimyasal maddelerin düzeylerinde değişikliklere neden olabilir ve bu da kişinin zevk veya ödül alma duygusunu etkiler. Bağımlılık, kişinin kendisine ve çevresine zarar verir. Örneğin, bağımlılık nedeniyle kişisel ilişkiler, iş veya okul performansı, mali durum veya fiziksel sağlık bozulabilir. Bağımlılık, tedavi edilebilir bir durumdur ve erken müdahale bağımlılıkla mücadele etmek için en etkili yol olabilir. Bağımlılık sadece maddelerle sınırlı değildir ve birçok farklı davranış şekli de bağımlılık olarak kabul edilir. Bu davranışlar kişinin kontrolsüzce ve sürekli olarak tekrarlamasıyla kendisini gösterir ve kişinin hayatını olumsuz etkiler. Mesela, kumar oynamak, kontrolsüz yemek yemek ve obezite, tekrarlayıcı travmatik ilişkiler, aşırı tehlikeli ve riskli davranışlar sergilemek, kontrolsüz internet kullanımı, kontrolsüz bilgisayar oyunları oynamak, kontrolsüz alışveriş yapmak gibi davranışlar bağımlılık kategorisinde yer alabilir. Bu davranışlar kişinin zamanını ve enerjisini tüketir, hayatını olumsuz etkiler ve ciddi sonuçlara neden olabilir (45).

2.3.4 İnternet ve Teknoloji Bağımlılığı Nedir?

İnternet ve teknoloji bağımlılığının kişinin iş, okul, sosyal ilişkiler ve diğer günlük aktivitelerinde aksaklıklara yol açması, aile ve sosyal çevresiyle olan iletişimini azaltması, fiziksel sağlık sorunlarına yol açması gibi olumsuz etkileri olabilir. Ayrıca internet ve

teknoloji bağımlılığı psikolojik sorunlara da neden olabilir veya mevcut sorunları kötüleştirebilir. Bu nedenle bu sorunun farkında olmak ve gerekli önlemleri almak önemlidir. Bunun için öneriler arasında internet kullanım süresini sınırlandırmak, düzenli egzersiz yapmak, yüz yüze sosyal etkileşimlere zaman ayırmak, internet ve teknolojinin etkileri hakkında bilgi edinmek, tedaviye ihtiyaç duyulması halinde ise profesyonel yardım almak sayılabilir. Bir bağımlılık türünün varlığı, başka bir bağımlılık türüne yatkınlığı artırabileceğini göstermiştir. Örneğin, alkol bağımlılığına yatkınlığı olan kişiler, diğer bağımlılıklara da daha yatkın olabilirler. Ayrıca, bir bağımlılığın tedavi edilmesi diğer bağımlılıkların tedavi edilmesine de yardımcı olabilir. Bu nedenle, kişinin birden fazla bağımlılık türüne sahip olduğu durumlarda bütüncül bir yaklaşımla tedavi edilmesi önemlidir (46).

2.3.5 İnternet Bağımlısı Kimdir?

Eğer kişi 12 aydan uzun bir süredir aşağıdaki belirtileri gösteriyorsa internet bağımlılığından bahsetmek mümkündür:

- İnternetle ilgili yoğun düşüncelerin olması
- Doyum sağlamak için internet başında geçirilen sürenin artması
- İnternet kullanımını kontrol altına almaya yönelik tekrarlayan başarısız girişimlerin olması
- İnternete erişim sağlayamama veya kullanımı bıraktığında yorgun, depresif veya gergin hissetme durumlarının olması
- İnternet başında planladığından daha fazla zaman geçirmesi
- İlişkiler, meslek, eğitim veya kariyer gibi önemli konularda internet kullanımının risk oluşturacak kadar fazla olması
- İnternet kullanımıyla ilgili yalan söyleme durumlarının olması
- Günlük problemlerden veya istenmeyen duygudurumlardan kaçmak için internette zaman geçirme durumlarının olması (47).

2.3.6 İnternet Bağımlılarında Görülen Diğer Psikiyatrik Rahatsızlıklar Nelerdir?

İnternet bağımlılığı, son yıllarda giderek artan bir şekilde incelenen bir konu olmuştur. Yapılan araştırmalar, bu hastalığın sadece tek başına görülmediğini, diğer psikolojik hastalıklar ile görülebileceğini ortaya koymaktadır. İnternet bağımlılığı olan kişilerin %50'sinde başka bir psikiyatrik bozukluk da mevcuttur. Bu hastaların diğer psikiyatrik bozuklukları şu şekilde sıralanabilir; anksiyete bozukluğu %10, psikotik bozukluk %14,

depresyon veya distimik bozukluk %25, duygudurum bozukluğu %33 ve madde kullanımı %38 oranında görülmektedir. Bunun yanı sıra, dikkat eksikliği, hiperaktivite bozukluğu, sosyal fobi, hafif depresyon gibi rahatsızlıkları olan kişilerde veya ailede bağımlılığa yatkınlık durumunda riskli internet kullanımı görülebilmektedir. Bu nedenle, internet bağımlılığı olan bireylerin başka psikiyatrik rahatsızlıklar açısından da incelenmesi gerekmektedir (48).

2.4 Sosyal Beceri

Sosyal beceriler, insanların toplumsal yaşamda kendilerini ifade etmeleri, toplum kurallarına uyum sağlamaları ve toplumda kabul görmeleri açısından oldukça önemlidir. Son yüzyılda psikolojinin önemle üzerinde durduğu konuların başında sosyal becerilerin nitelikleri gelmektedir. Bu konu ile ilgili ilk çalışmalar, William James'in "Psikolojinin Prensipleri" adlı eserine dayanmaktadır. Sosyal becerilerimizi oluşturan sosyal benlik, toplumsal hayatta sergilediğimiz davranışları belirlemektedir. Sosyal beceri, bireylerin çevreleriyle olan etkileşimlerinde kullandıkları yeteneklerdir. Sosyal beceriler, kişilerin başkalarıyla iletişim kurabilme, iş birliği yapabilme, empati kurabilme ve problem çözebilme yeteneklerini içerir. İyi gelişmiş sosyal becerilere sahip olan bireyler hem özel hem de profesyonel hayatlarında daha başarılı olabilirler (49).

Sosyal beceriler, doğuştan gelen özelliklerin yanı sıra yaşam boyu edinilen deneyimler sonucu da gelişirler. Bu beceriler, çocukluk çağından itibaren aile, okul ve sosyal çevrelerde öğrenilir ve geliştirilir. İyi gelişmiş sosyal beceriler, kişinin duygusal zekâsı ve zihinsel esnekliği ile de bağlantılıdır. Sosyal becerilerin geliştirilmesi insanların diğer insanlarla etkileşimlerinde daha etkili, anlayışlı ve işbirlikçi olmalarına yardımcı olur. Sosyal beceri, tek ve genel bir tanım yerine duruma özel olması tercih edilen bir kavramdır. En önemli faktör, sosyal etkileşimdeki davranışın etkinliğidir ve etkinlik tanımı, etkileşimin içeriği ve özel durumun herhangi bir değişkenine bağlıdır. Daha özel olarak sosyal beceriler, kitleler arası iletişimde hem olumlu hem de olumsuz duyguları açıklayabilme becerisini içerir ve bu beceriler kitleler arası iletişimin geniş çeşitliliğinde gösterilir. Ayrıca, uygun sözel ve sözel olmayan cevapların koordinasyonunu içerir. Ek olarak, sosyal becerileri kazanmış bireyler gerçek duruma uyum sağlarlar ve çabalarının desteklendiğinin farkına varırlar (50).

2.4.1 Sosyal Becerilerin Sınıflandırılması

Sosyal becerilerin sınıflandırılması yapılırken bireylerin etkili bir şekilde sosyal etkileşim kurabilmesi ve başarılı bir iletişim yürütebilmesi önemlidir. Bu nedenle sınıflandırmada kişilerin sosyal becerilerinin ne kadar gelişmiş olduğu ve hangi becerilere daha çok ihtiyaç duyulduğu gibi faktörler göz önünde bulundurulur. Ayrıca bireylerin yaş, cinsiyet, kültürel farklılıkları ve diğer kişisel özellikleri de sınıflandırmada dikkate alınır. Sosyal becerilerin sınıflandırılması yapılırken becerilerin birbirleriyle ilişkili olduğu ve bir bütün olarak ele alınması gerektiği de önemli bir noktadır. Örneğin, bir kişinin iyi bir dinleyici olabilmesi için hem kendini ifade etme becerisi hem de empati kurma becerisi gibi diğer sosyal becerilere de sahip olması gerekmektedir. Bu nedenle sınıflandırmada beceriler arasındaki bu ilişkilerin de göz önünde bulundurulması önemlidir. Sosyal becerilerin kapsamı oldukça geniş ve çeşitlidir. Bu beceriler kişiler arası ilişkiler, benlikle ilgili davranışlar, akademik başarı, atılganlık, akran ilişkileri ve iletişim becerileri gibi birçok farklı alanı içermektedir. Kişiler arası davranışlar arkadaş edinme, iletişim kurma, yardım isteme, özür dileme ve kompliman yapma gibi sosyal etkileşimleri içermektedir. Akran kabulü diğer insanların duygularını anlama, etkinliklere katılma ve bilgi alma gibi özellikleri içermektedir. İletişim becerileri iyi bir dinleyici olma, hoş sohbet olma, etkili konuşma yapma ve geri bildirim verme gibi birçok farklı özellikleri içermektedir. Bu beceriler sosyal hayatta bireylerin kendilerini ifade etmeleri, etkili bir şekilde iletişim kurmaları ve toplumsal hayatta uyumlu bir şekilde yaşamaları için son derece önemlidir (51).

Sosyal beceriler şu şekilde sınıflandırılabilir:

İlişki kurma ve sürdürme becerileri; dinleme, konuşma başlatma, soru sorma, teşekkür etme, kendini tanıtmaya, başkalarını tanıtmaya, iltifat etme, yardım isteme, gruplara katılma, yönerge verme, yönergeleri takip etme, özür dileme ve ikna etme becerilerini içerir.

Grup çalışması becerileri; grup içinde iş bölümüne uyum, sorumlulukları yerine getirme ve başkalarının fikirlerini anlama becerilerini içerir.

Duygusal beceriler; kendi duygularını anlama, duygularını ifade etme, başkalarının duygularını anlama, başkalarının öfkesiyle başa çıkma, sevgiyle duyguları ifade etme ve kendini ödüllendirme becerilerini içerir.

Saldırgan davranışlarla başa çıkma becerileri; izin isteme, paylaşma, başkalarına yardım etme, uzlaşma, öfkeyi kontrol etme, haklarını savunma ve alay etmeyle başa çıkma gibi becerileri içerir.

Stresle başa çıkma becerileri; başarısızlıkla başa çıkma, grup baskısıyla başa çıkma, utanç duygusuyla başa çıkma ve yalnız kalma durumlarına karşı başa çıkma becerilerini içerir.

Planlama ve problem çözme becerileri; ne yapacağına karar verme, sorunların nedenlerini araştırma, amaç belirleme, bilgi toplama, karar verme ve bir işe yoğunlaşma becerilerini içerir (51).

3. YÖNTEM

3.1 Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmaktadır. Tarama modeli geçmişte ya da günümüzdeki bir durumu var olduğu şekliyle betimleyen, öğrenmenin gerçekleşmesi ve bireyde istenen davranışların gelişmesi için uygulanan süreçlerin tümüdür. Genel tarama modelinde, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak için evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örnek ya da örneklem üzerinde tarama yapılmaktadır. İlişkisel tarama modeli, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığını belirlemeyi amaçlayan tarama yaklaşımına denir. İlişkisel tarama modelinde, değişkenlerin birlikte değişip değişmediği; değişme varsa bunun nasıl olduğu saptanmaya çalışılır (52).

3.2 Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evreni, Kırşehir Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı okullardaki ortaöğretim kademesi 10,11 ve 12. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise evrenden tesadüfi yöntemle seçilen ve çalışmaya gönüllülük esasıyla katılan öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışma örneğine katılan ortaöğretim öğrencilerine ait demografik bilgiler Tablo 4.3'te verilmiştir.

3.3 Verilerin Toplanması

Veri toplama yöntemi olarak araştırmada elde ettiğimiz verilerin analizini değerlendirmek için öğrencilere uygulamış olduğumuz 5'li likert yöntemi ile anket verilerinden yararlanılmıştır.

Araştırmada verilerin toplanması sürecinde, çalışmaya katılacak öğrencilerin kişisel bilgilerini belirlemek için araştırmacı tarafından oluşturulan Kişisel Bilgi Formu, Riggio (53) tarafından geliştirilen ve Yüksel (54) tarafından uyarlaması yapılmış olan ve daha sonra Koydemir (55) tarafından sosyal beceri envanteri kısa formuna dönüştürülen Sosyal Beceri Envanteri Kısa Formu (SBE) ve Young (56) tarafından DSM-IV'ün "Psikoaktif Madde Bağımlılığı" ölçütlerinden uyarlanarak oluşturulan ve Bayraktar (57) tarafından Türkçeye uyarlanan İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) kullanılmıştır.

3.4 Verilerin Analizi

Yapmış olduğumuz bu çalışmada öğrencilere yöneltilen soruların istatistiksel çalışması yapılarak sayısal verilerin çalışmamıza dahil edilmesi amaçlanmıştır.

Çalışmamızda (KVKK) gözetilerek anketimizi hazırlamak ve öğrencilere sorular sormak suretiyle, demografik bilgiler, sınıf seviyesi, cinsiyet vs. gibi bilgilere yer verilmiştir.

Araştırma sonucunda aldığımız veriler, SPSS 24 programı ile sayısal ve aritmetik ortalamalarının hesaplanarak, bunlara bağlı değişkenler, yüzde, standart sapma gibi değişkenler olarak ortaya çıkarılarak elde edilen veriler çalışmamıza dahil edilmiştir. İlişkisel istatistik yöntemleri yapılmadan önce verilerin homojenliğine bakılmış ve normal dağılım gösterip göstermediği incelenmiştir. Verilerin normal dağılımları ile ilgili bulgulara Tablo 3.1’de yer verilmiştir.

Tablo 3.1. İnternet Bağımlılığı Ölçeği ve Sosyal Beceri Envanteri normallik analizi

	x	ss	Skewness	Kurtosis
İnternet Bağımlılığı	34,8171	19,51440	,766	,096
Sosyal Beceri	3,0894	,44521	-,177	-,514

Tablo 3.1. incelendiğinde, öğrencilerin internet bağımlılığı ve sosyal beceri ölçeğinde elde edilen verilerin ortalamalarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Bunun yanında internet bağımlılığı ölçeği çarpıklık değeri 0,766 ve basıklık değeri 0,096; sosyal beceri ölçeği çarpıklık değeri -,177 ve basıklık değeri -,514 dür. Tabachnick ve Fidell (58)’ e göre basıklık ve çarpıklık değerlerinin +1.5 ile -1.5 arasında olması, George ve Mallery (59)’e göre ise +2.0 ile -2.0 arasında olmasından yola çıkarak bu değer verilerin normal dağılımı için yeterlidir.

Bu sonuçlara göre araştırma verilerinin analizinde parametrik testler kullanılmıştır. Bu amaç doğrultusunda ikili değişkenler ile SBE ve İBÖ’nin analizinde bağımsız t-testi, üç ve daha fazla değişkenlerin analizinde ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) teknikleri kullanılmıştır. Bununla birlikte Post Hoc LSD testi ile anlamlı farklılığın kaynağı belirlenmiştir. Bağımsız t-testi sonuçlarında anlamlı farklılığın etki büyüklüğünü hesaplamak için n^2 etki büyüklüğü katsayısı kullanılmıştır. Lise öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin yordanmasında ise internet bağımlılıklarına etkilerini belirlemek amacıyla basit doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır.

Lise öğrencilerinin İBÖ ve SBE’de yer alan maddeler için verdikleri cevaplar beşli likert tipinde olup değerlendirme ölçeği grup değer aralığının tespitinde; $a = \text{Ranj} / \text{Yapılacak Grup Sayısı}$ formülü kullanılmıştır (60). Buna göre değerlendirme ölçeği şöyledir;

Tablo 3.2. İnternet Bağımlılığı Ölçeği ve Sosyal Beceri Envanteri katılım düzeyi puanlanması

Katılım	Sosyal Beceri Envanteri (SBE)	İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ)	Puan aralığı
5	Tamamen benim gibi	Devamlı	4.20-5.00
4	Oldukça benim gibi	Çok sık	3.40-4.19
3	Benim gibi	Çoğunlukla	2.60-3.39
2	Biraz benim gibi	Ara Sıra	1.80-2.59
1	Hiç benim gibi değil	Nadiren	1-1.79
0		Hiçbir zaman	0-0,99

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Tüm katılımcı lise öğrencilerinin internet bağımlık düzeyleri ve sosyal beceri düzeylerini oluşturan maddelere verdikleri yanıtların incelenip yorumlanması, katılımcıların tanımlayıcı özelliklerinin (bağımsız değişkenler) belirlenmesi ve bağımsız değişkenlerin internet bağımlılığı ve sosyal beceri açısından farklılıkları belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca internet bağımlılığı seviyesi ile sosyal beceri seviyeleri arasında ne düzeyde bir ilişki olduğu irdelenmiştir.

4.1 Lise Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeyleri ve İnternet Bağımlılığı Maddelerine Katılım Düzeyine İlişkisel Bulgular

Tablo 4.1: Katılımcıların İnternet Bağımlılığı Ölçeği maddelerine verdiği yanıtlara ilişkin bulgular

	N	\bar{x}	ss	Katılım düzeyi
Hayatınız hakkında sizi rahatsız eden düşünceleri dağıtmak için ne sıklıkla internete girersiniz?	421	2,67	1,500	Çoğunlukla
Ne sıklıkla planladığınızdan daha fazla süre internette kalıyorsunuz?	421	2,52	1,514	Ara Sıra
Kendinizi ne sıklıkla internetteyken “yalnızca birkaç dakika daha” derken bulursunuz?	421	2,15	1,682	Ara Sıra
Ne sıklıkla internetsiz hayatın sıkıcı, boş ve eğlencesiz olacağını düşünürsünüz?	421	2,06	1,541	Ara Sıra
Çevrenizdekiler ne sıklıkla internette harcadığınız zamanın fazlalığından şikâyet eder?	421	2,02	1,531	Ara Sıra
Ne sıklıkla internete girmek için sabırsızlanırsınız?	421	2,01	1,495	Ara Sıra
Biri sizi internetteyken rahatsız ettiğinde ne sıklıkla kırıcı konuşur, bağırır veya kızgın davranışlar gösterirsiniz?	421	1,76	1,552	Nadiren
Ne sıklıkla internet kullanan kişilerle yeni ilişkiler kurarsınız?	421	1,74	1,383	Nadiren
Herhangi biri internette ne yaptığınızı sorduğunda ne sıklıkla kendinizi savunur ve ne yaptığınızı gizlersiniz?	421	1,71	1,419	Nadiren
Ne sıklıkla internette harcadığınız zamanın miktarını azaltmaya çalışır ve başarısız olursunuz?	421	1,67	1,587	Nadiren
Ne sıklıkla internette kalmak için günlük ev işlerini ihmal edersiniz?	421	1,62	1,418	Nadiren
Ne sıklıkla okuldaki ders notlarınız ve ödevleriniz internette kalma sürenizden olumsuz yönde etkilenir?	421	1,60	1,458	Nadiren
İnternette olmadığınız zamanlarda ne sıklıkla interneti düşünür veya internete girmeyi hayal edersiniz?	421	1,60	1,494	Nadiren
Ne sıklıkla internette olmadığınızda kendinizi çökmüş, aksi veya sinirli hissedip, internete girince rahatlırsınız?	421	1,59	1,706	Nadiren
Gece geç saatlerde internet kullanmaktan ötürü ne sıklıkla uykunuz kaçır?	421	1,56	1,504	Nadiren
Ne sıklıkla bir işe başlamadan önce e-postanızı (e-mail) denetlersiniz?	421	1,40	1,471	Nadiren
Ne sıklıkla arkadaşlarınızla birlikte olmak yerine interneti tercih edersiniz?	421	1,37	1,509	Nadiren

İnternette kaldığınız süreyi ne sıklıkla saklamaya çalışırsınız?	421	1,34	1,481	Nadiren
Ne sıklıkla başkalarıyla dışarı çıkmak yerine internette daha fazla zaman geçirmeyi yeğlersiniz?	421	1,28	1,491	Nadiren
Ne sıklıkla okula devamınız internette dolaylı olarak olumsuz etkilenir?	421	1,06	1,406	Nadiren
İnternet bağımlılığı	421	34,82	19,514	

Tablo 4.1’de İnternet Bağımlılığı Ölçeğine ait maddelerin katılım düzeyleri incelendiğinde internet bağımlılığı ortalamasının ($\bar{x}=34.82$) olduğu ve bu ortalamanın “Nadiren” düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Lise öğrencileri sırasıyla “rahatsız eden düşünceleri dağıtmak için”, “planladığınızdan daha fazla süre internette kalma”, “internetsiz hayatın, sıkıcı, boş ve eğlencesiz olacağını”, “çevrenizdekiler internette harcadığınız zamanın fazlalığından şikâyet eder” ve “internete girmek için sabırsızlanırsınız” ifadelerini içeren maddelerde en yüksek katılımı göstermişlerdir. En düşük katılım ise “okula devamınız internette dolaylı olarak olumsuz etkilenir”, “dışarı çıkmak yerine internette daha fazla zaman geçirmeyi yeğlersiniz” ve “internette kalma süresini saklamaya çalışırım” ifadelerinde görülmüştür. Tüm sonuçlar incelendiğinde öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin düşük olduğu sonucuna varılabilir.

Tablo 4.2: Katılımcıların Sosyal Beceri Envanteri maddelerine verdiği yanıtlara ilişkin bulgular.

	n	\bar{x}	ss	Katılım Düzeyi
*Bir grup içinde olduğum zaman konuşacağım şeyleri seçmede güçlük çekiyorum.	421	3,87	1,292	Oldukça benim gibi
*Başka insanlara dokunmaktan genellikle rahatsız olurum.	421	3,84	1,315	Oldukça benim gibi
*Duygularımı kontrol etmek benim için oldukça zordu.	421	3,53	1,400	Oldukça benim gibi
Arkadaşların bir araya geldiği eğlence toplantılarına her zaman katılırım.	421	3,53	1,408	Oldukça benim gibi
*Duygularımı kontrol etmede çok başarılı sayılmam.	421	3,48	1,376	Oldukça benim gibi
Başkalarıyla olan ilişkilerini izleyerek bir insanın karakterini kolayca anlayabilirim.	421	3,40	1,386	Benim gibi
Çoğunlukla duyarlı ve anlayışlı bir insan olduğum söylenir.	421	3,38	1,341	Benim gibi
Sosyal olmaktan hoşlanırım.	421	3,37	1,501	Benim gibi
Genç, yaşlı, zengin ve yoksul her türlü insanın karakterini kolayca anlayabilirim.	421	3,33	1,263	Benim gibi
Ne kadar saklamaya çalışsalar da insanların gerçek düşüncelerini genellikle bilirim.	421	3,31	1,274	Benim gibi
Her türlü sosyal ortama kolayca uyum sağlayabilirim.	421	3,29	1,379	Benim gibi
*Kızgınlığımı çok seyrek gösteririm.	421	3,27	1,442	Benim gibi
*Duygularımı kontrol etmede çok başarılı sayılmam.	421	3,24	1,555	Benim gibi
İnsan davranışlarının nedenlerini öğrenmek ilgimi çeker.	421	3,21	1,469	Benim gibi
Başka insanların beni sevmesine çok önem veririm.	421	3,19	1,462	Benim gibi
Herhangi birinin bana gülümsemesinden veya surat asmasından çok etkilenirim.	421	3,15	1,352	Benim gibi
Durgun geçen bir toplantıyı neşelendirebilirim.	421	3,12	1,469	Benim gibi
*Duygu ve heyecanlarımı çok seyrek gösteririm.	421	3,12	1,311	Benim gibi
Kendilerini olduğundan farklı gösterenleri, karşılaştığım ilk andan itibaren hemen tespit edebilirim.	421	3,10	1,322	Benim gibi
Kalabalık toplantılara katılmaktan ve yeni insanlarla tanışmaktan zevk alıyorum.	421	3,10	1,422	Benim gibi
Üzgün olsam bile soğukkanlılığımı korumakta oldukça başarılıyım.	421	3,09	1,349	Benim gibi
*Yüz ifadem genellikle tarafsızdır.	421	3,05	1,413	Benim gibi
*İlişkilerde insanlar birbirlerinin tüm beklentilerini karşılmalıdır.	421	3,05	1,375	Benim gibi
İnsan davranışlarının nedenlerini öğrenmek ilgimi çeker.	421	2,98	1,334	Benim gibi
Bazı ortamlarda doğru şeyleri yaptığımdan ya da söylediğimden endişe ederim.	421	2,95	1,392	
Toplantılarda çok çeşitli insanla konuşmaktan hoşlanırım.	421	2,95	1,412	Benim gibi
Kendimi yabancılara tanıtırken genellikle ilk adımları ben atarım.	421	2,88	1,405	Benim gibi
Başkalarının üzerinde bıraktığım etki ile genellikle meşgul olurum.	421	2,82	1,392	Benim gibi
Gruplarda genellikle lider olarak seçilirim.	421	2,79	1,337	Benim gibi
Genellikle insanlara söylediklerimin yanlış anlaşılacağından kaygılanırım.	421	2,75	1,410	Benim gibi
Sinirli olduğum zaman bu durumumu başkalarından çok iyi bir şekilde saklayabilirim.	421	2,75	1,469	Benim gibi
*Güçlü bir duygumu pek saklayamam.	421	2,73	1,403	Benim gibi
Sosyal Beceri	421	3,09	0,445	Benim gibi

* İşaretili maddeler ters kodlama yapılmıştır

Tablo 4.2’de sosyal beceri envanterine ait maddelerin katılım düzeyleri incelendiğinde SBE ortalamasının ($\bar{x}=3.09$) olduğu ve bu ortalamanın “benim gibi” düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Lise öğrencilerinin en yüksek katılım gösterdiği maddelerin sırasıyla “Bir grup içinde olduğum zaman konuşacağım şeyleri seçmede güçlük çekiyorum”, “Başka

insanlara dokunmaktan genellikle rahatsız olurum”, “Duygularımı kontrol etmek benim için oldukça zordur”, “Arkadaşların bir araya geldiği eğlence toplantılarına her zaman katılırım” maddeleri olduğu saptanmıştır. Lise öğrencilerinin en düşük katılım gösterdiği maddelerin ise sırasıyla “Gruplarda genellikle lider olarak seçilirim”, “Genellikle insanlara söylediklerimin yanlış anlaşılacağından kaygılanırım”, “Sinirli olduğum zaman bu durumumu başkalarından çok iyi bir şekilde saklayabilirim” ve “Güçlü bir duygumu pek saklayamam” maddeleri olduğu görülmüştür. Katılımcıların SBE düzeyleri incelendiğinde grup içinde iletişimde, kişiler arası iletişim amaçlı temasta, duygularını kontrol etmede iyi oldukları belirlenirken; grup lideri olma, yanlış anlaşılma kaygıları, sinirli olma durumlarını saklama ve güçlü duygularını saklamama durumlarında nispeten daha düşük düzeyde kaldığı belirlenmiştir.

4.3 Lise Öğrencilerine Ait Tanımlayıcı Özellikler, Sosyal Beceri Düzeyleri ve İnternet Bağımlılığı Düzeyleri ile İlgili İlişkisel Bulgular

Lise öğrencilerinin tanımlayıcı özelliklerine ilişkin bulgulara Tablo 4.3’te verilmiştir.

Tablo 4.3: Çalışma örnekleminde yer alan lise öğrencilerin demografik bilgileri.

		n	%
Cinsiyet	Erkek	266	63,2
	Kadın	155	36,8
	Toplam	421	100,0
Sınıf Seviyesi	10. Sınıf	196	46,6
	11. Sınıf	186	44,2
	12. Sınıf	39	9,3
	Toplam	421	100,0
Okul Türü	Anadolu Lisesi	291	69,1
	Meslek Lisesi	71	16,7
	Spor Lisesi	59	13,9
	Toplam	421	100,0
Spor Yapma durumu	Evet	232	54,6
	Hayır	189	45,4
	Toplam	421	100,0
Spor Türü	Takım Sporları	102	43,9
	Bireysel Sporlar	130	56,1
	Toplam	232	100,0
Kaç yıldır spor yapıyorsunuz	1-3 Yıl	86	37,0
	3-5 Yıl	84	37,0
	5-8 Yıl	62	26,0
	Toplam	232	100,0
Okulun Bulunduğu Yerleşim Yeri	Merkez	373	88,6
	İlçe	48	11,4
	Toplam	421	100,0

Tablo 4.3'te çalışma örnekleminin (n=421) 266'sı (%63,2) erkek, 155'i (%36,8) kadınlardan oluşmuştur. Çalışmaya katılan öğrencilerden 196'sı (%46,6) 10. Sınıf, 186'sı (%44,2) 11.sınıf, 39'u (%9,3) 12. Sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Öğrencilerin 291'i (69,1) Anadolu Lisesi, 67'si (%15,9) Meslek Lisesi, 55'i (%13,1) Spor Lisesi öğrencilerinden oluşmuştur. Çalışma 232'si (%54,6) spor yapan, 189'u (%43,4) spor yapmayan iki gruptan oluşmuştur. Spor yapan 232 öğrencinin 102'sinin (%43,9) takım sporları, 130'unun (%56,1) bireysel sporlarla ilgilendikleri sonucuna ulaşılmıştır. Spor yapanların spor yapma süreleri incelendiğinde 86 (%37,0) öğrencinin 1-3 yıl, 84 (%37,0) öğrencinin 3-5 yıl, 62(%26,0) öğrencinin ise 5-8 yıl spor yapma geçmişi sahip oldukları belirlenmiştir. Öğrencilerin 373'ünün (%88,6) il merkezi, 48'inin (%11,4) ilçe merkezinde ikamet ettikleri belirlenmiştir.

Tablo 4.4: Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre internet bağımlılığı düzeyleri ve sosyal beceri düzeylerine ilişkin t- testi analiz sonuçları.

	Cinsiyet	N	\bar{x}	ss	t	p	Etki büyüklüğü (n ²)
İnternet Bağımlılığı	Erkek	266	33,8233	17,91370	-1,246	0,213	0,004
	Kadın	155	36,5226	21,94868			
Sosyal Beceri	Erkek	266	3,1062	,43127	1,032	0,302	0,003
	Kadın	155	3,0605	,46818			

Tablo 4.4'te lise öğrencilerinin cinsiyet özelliklerine göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın oluşmadığı görülmektedir (t=-1,246; p>0.05). Bu sonucun etki büyüklüğü ise çok düşük düzeyde oluşmuştur (n²=0.061). Erkek ve kadın öğrencilerin internet bağımlılıklarının benzer olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç lise öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri üzerinde cinsiyet değişkeninin düşük etkisinin olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.4'te lise öğrencilerinin cinsiyet özelliklerine göre Sosyal Beceri Ölçeği ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın oluşmadığı görülmektedir (t=1,302; p>0.05). Bu sonucun etki büyüklüğü ise çok düşük düzeyde oluşmuştur (n²=0.050). Erkek ve kadın öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin benzer olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç lise öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri üzerinde cinsiyet değişkeninin düşük etkisinin olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.5: Katılımcıların sınıf değişkenine göre internet bağımlılığı ve sosyal beceri düzeylerine ilişkin anova testi analiz sonuçları.

		n	\bar{x}	ss	V _{kay}	K _{top}	sd	K _{ort}	F	P
İnternet Bağımlılığı	10. Sınıf	196	35,5867	19,56574	Gara	793,293	2	396,647	1,042	,354
	11. Sınıf	186	33,4140	17,66492	Giçi	159147,624	418	380,736		
	12. Sınıf	39	37,6410	26,54141	Top	159940,917	420			
	Toplam	421	34,8171	19,51440						
Sosyal Beceri	10. Sınıf	196	3,0958	,42968	Gara	,359	2	,179	,905	,405
	11. Sınıf	186	3,1016	,42626	Giçi	82,890	418	,198		
	12. Sınıf	39	2,9984	,59101	Top	83,249	420			
	Toplam	421	3,0894	,44521						

Tablo 4.5'te lise öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre internet bağımlılığı ölçeği ortalamaları incelendiğinde en yüksek ortalamanın 12 sınıf ($\bar{x}=37,641$) öğrencilerinde olduğu görülürken en düşük ortalamanın 11.sınıf ($\bar{x}=33,41$) öğrencileri oluşmuştur. 12. sınıf öğrencilerinin internet bağımlılıkları 11. Sınıf öğrencilerine göre yüksek olmasına rağmen bu istatistiki olarak anlamlı olarak görülmemiştir (F (2:418):1.042; p>0.05).

Tablo 4.5'te lise öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre sosyal beceri envanteri ortalamaları incelendiğinde en yüksek ortalamanın 11. sınıf ($\bar{x}=3,101$) öğrencilerinde olduğu görülürken en düşük ortalamanın 12.sınıf ($\bar{x}=2,998$) öğrencileri oluşmuştur. 11 sınıf öğrencilerinin sosyal beceri düzeyi 12. Sınıf öğrencilerine göre yüksek olmasına rağmen bu istatistiki olarak anlamlı olarak görülmemiştir (F (2:418):1.042; p>0.05).

Tablo 4.6: Katılımcıların okul türü değişkenine göre internet bağımlılığı ve sosyal beceri düzeylerine ilişkin anova testi analiz sonuçları.

		n	\bar{x}	ss	V _{kay}	K _{top}	sd	K _{ort}	F	p	Post Hoc LSD
İnternet Bağımlılığı	Anadolu Lis.	291	34,8454	19,00835	Gara	536,70	2	268,352	,720	,487	
	Meslek Lis.	67	36,9403	23,78940	Giçi	155772,65	418	372,662			
	Spor Lis.	55	32,2364	16,69105	Top	156309,36	420				
	Diğer Lis.	8	33,7500	17,26061							
	Toplam	421	34,8171	19,51440							
Sosyal Beceri	^a Anadolu Lis.	291	3,1231	,43860	Gara	1,48	2	,743	3,543	,030	a-b
	^b Meslek Lis.	67	2,9748	,49072	Giçi	87,65	418	,210			c-b
	^c Spor Lis.	55	3,1563	,39195	Top	89,13	420				
	^d Diğer Lis.	8	3,0508	,53346							
	Toplam	421	3,0894	,44521							

(F (2:418):0.720; p>0.05)

(F (2:418):3.543; p<0.05)

Tablo 4.6’da lise öğrencilerinin okul türü değişkenine göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği ortalamaları incelendiğinde en yüksek ortalamanın meslek lisesi ($\bar{x}=36,94$) öğrencilerinde olduğu görülürken en düşük ortalamanın ise spor lisesi ($\bar{x}=33,75$) öğrencilerinde olduğu görülmüştür. Bu sonuç istatistiki olarak anlamlı olarak görülmemiştir (F (2:418):0.720; $p>0.05$).

Tablo 4.6’da lise öğrencilerinin okul türü değişkenine göre Sosyal Beceri Envanteri ortalamaları incelendiğinde en yüksek ortalamanın Spor Lisesi ($\bar{x}=3,15$) ve Anadolu Lisesi ($\bar{x}=3,12$) öğrencilerinde olduğu görülürken en düşük ortalamanın ise Meslek Lisesi öğrencilerinde olduğu görülmüştür ($\bar{x}=2,97$). Bu sonuçlara göre Spor ve Anadolu Lisesi öğrencilerinin Meslek lisesi öğrencilerine kıyasla sosyal beceri düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucu istatistiki olarak anlamlı olarak görülmüştür (F (2:418):3.543; $p<0.05$).

Tablo 4.7: Katılımcıların spor yapma durumu değişkenine göre internet bağımlılığı düzeyleri ve sosyal beceri düzeylerine ilişkin t- testi analiz sonuçları.

	Spor yapma durumu	n	\bar{x}	ss	t	P	Etki büyüklüğü (n^2)
İnternet Bağımlılığı	Hayır	189	40,9206	20,53510	6,031	0,00	0,082
	Evet	232	29,8448	17,14295			
Sosyal Beceri	Hayır	189	2,9904	,48080	-4,197	0,00	0,040
	Evet	232	3,1700	,39713			

Tablo 4.7’de lise öğrencilerinin spor yapma durumu değişkenine göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği ortalamaları incelendiğinde, spor yapmayan öğrencilerin ($\bar{x}=40,92$), spor yapan öğrencilere ($\bar{x}=29,84$) göre internet bağımlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiş ve bu sonuç istatistiksel olarak anlamlı farklılık oluşturmuştur ($t=6,031$; $p<0.05$). Bu sonucun etki büyüklüğü ise geniş düzeyde oluşmuştur ($n^2=0.082$). Bu sonuç lise öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri üzerinde spor yapmanın orta etkisinin olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.7’de lise öğrencilerinin spor yapma değişkenine göre Sosyal Beceri Envanteri ortalamaları incelendiğinde, spor yapan öğrencilerin ($\bar{x}=3,17$), spor yapmayan öğrencilere ($\bar{x}=2,99$) göre sosyal beceri düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiş ve bu sonuç istatistiksel olarak anlamlı farklılık oluşturmuştur ($t=-4,197$; $p<0.05$). Bu sonucun etki büyüklüğü ise geniş düzeyde oluşmuştur ($n^2=0.040$). Bu sonuç lise öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri üzerinde spor yapmanın etkisinin olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.8: Katılımcıların yaptığı spor türü değişkenine göre internet bağımlılığı ve sosyal beceri düzeylerine ilişkin t- testi analiz sonuçları.

	Spor türü	n	\bar{x}	ss	t	P	Etki büyüklüğü (n^2)
İnternet Bağımlılığı	Takım Sporları	102	31,2353	16,43721	1,095	0,275	0,004
	Bireysel Sporlar	130	28,7538	17,66311			
Sosyal Beceri	Takım Sporları	102	3,1452	,37481	-0,841	0,401	0,003
	Bireysel Sporlar	130	3,1894	,41419			

Tablo 4.8’de lise öğrencilerinin spor türü değişkenine göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği ortalamaları incelendiğinde, takım sporları ilgilenen katılımcıların ortalamaları ($\bar{x}=31,23$), bireysel sporlarla ilgilenen öğrencilerin ortalamaları ($\bar{x}=28,75$) olarak belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre katılımcıların yaptıkları spor türü internet bağımlılık düzeyleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık oluşturmamıştır ($t=1,095$; $p>0.05$). Bu sonucun etki büyüklüğü ise düşük düzeyde oluşmuştur ($n^2=0.004$). Bu sonuç lise öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri üzerinde bireysel ya da takım olarak yaptıkları spor türünün etkisinin düşük olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.8’de lise öğrencilerinin spor türü değişkenine göre Sosyal Beceri Envanteri ortalamaları incelendiğinde, takım sporları ile ilgilenen öğrencilerin ortalamasının ($\bar{x}=3,14$), bireysel sporlarla ilgilenen öğrenciler ortalamasının ($\bar{x}=3,18$) olduğu belirlenmiş ve bu sonuç istatistiksel olarak anlamlı farklılık oluşturmamıştır ($t=-0,841$; $p<0.05$). Bu sonucun etki büyüklüğü ise düşük düzeyde oluşmuştur ($n^2=0.003$). Bu sonuç lise öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri üzerinde bireysel ya da takım halinde yapılan spor türünün düşük etkisinin olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.9: Katılımcıların yaptığı spor yılı değişkenine göre internet bağımlılığı ve sosyal beceri düzeylerine ilişkin anova- testi analiz sonuçları.

		n	\bar{x}	ss	V _{kay}	K _{top}	sd	K _{ort}	F	p	Post Hoc LSD
İnternet Bağımlılığı	^a 1-3 Yıl	86	33,24	16,526	Gara	1562,855	2	781,428	3,122	,038	a-c
	^b 3-5 Yıl	84	29,90	16,411	Giçi	65736,244	229	287,058			
	^c 5-8 Yıl	62	27,19	17,729	Top	67299,099	231				
	Toplam	232	30,15	17,068							
Sosyal Beceri	1-3 Yıl	86	3,23	0,403	Gara	,125	2	,063	,359	,699	
	3-5 Yıl	84	3,28	0,466	Giçi	39,948	229	,174			
	5-8 Yıl	62	3,23	0,362	Top	40,074	231				
	Toplam	232	3,25	0,416							

Tablo 4.9’da lise öğrencilerinin spor yılı değişkenine göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği ortalamaları incelendiğinde en yüksek ortalamanın 1-3 yıl arası spor yapan ($\bar{x}=33,24$)

öğrencilerde olduğu görülürken en düşük ortalamanın 5-8 yıl arası spor yapan ($\bar{x}=27.19$) öğrencilerde olduğu görülmüştür. Bu sonuçlara göre 1-3 yıl spor yaşı olan öğrencilerin 5-8 yıl spor yaşı olan öğrencilere göre internet bağımlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu ve bu sonucun istatistiki olarak anlamlı olarak görüldüğü saptanmıştır (F (2:229):3.122; $p<0.05$).

Tablo 4.9’de lise öğrencilerinin spor yılı değişkenine göre Sosyal Beceri Envanteri ortalamaları incelendiğinde sosyal beceri ortalamalarının benzer düzeye sahip olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre spor yaşı değişkeni ile sosyal beceri envanteri ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark görülmemiştir (F (2:229):0.359; $p<0.05$).

Tablo 4.10: Katılımcıların eğitim aldığı okulun bulunduğu yerleşim yeri değişkenine göre internet bağımlılığı ve sosyal beceri düzeylerine ilişkin anova- testi analiz sonuçları.

Okulun Bulunduğu Yerleşim Yeri		n	\bar{x}	ss	t	p	Etki büyüklüğü (n^2)
İnternet Bağımlılığı	Merkez	373	35,4102	18,97850	2,143	0,042	0,007
	İlçe	48	30,2083	22,97173			
Sosyal Beceri	Merkez	373	3,1790	,45294	0,193	0,847	0,001
	İlçe	48	3,1654	,52663			

Tablo 4.10’da lise öğrencilerinin okulun bulunduğu yerleşim yeri değişkenine göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği ortalamaları incelendiğinde, il merkezli yerleşim yeri olan öğrencilerin ortalamaları ($\bar{x}=35,41$), ilçe merkezli yerleşim yeri olan öğrencilerin ortalamaları ($\bar{x}=30,20$) olarak belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre il merkezli yerleşim yerine sahip öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiş ve bu sonuç istatistiksel olarak anlamlı farklılık oluşturmuştur ($t=2,143$; $p<0.05$). Bu sonucun etki büyüklüğü ise düşük düzeyde oluşmuştur ($n^2=0.007$). Bu sonuç lise öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri üzerinde yerleşim yeri etkisinin düşük olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.10’da lise öğrencilerinin okulun bulunduğu yerleşim yeri değişkenine göre sosyal beceri envanteri ortalamaları incelendiğinde, il merkezli yerleşim yerine sahip öğrencilerin ortalaması ($\bar{x}=3,17$), ilçe merkezli yerleşim yerine sahip öğrencilerin ortalaması ($\bar{x}=3,16$) olduğu belirlenmiş ve bu sonuç istatistiksel olarak anlamlı farklılık oluşturmamıştır ($t=0,193$; $p>0.05$). Bu sonucun etki büyüklüğü ise düşük düzeyde oluşmuştur ($n^2=0.001$). Bu sonuç lise öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri üzerinde yerleşim yerinin düşük etkisinin olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.11: Katılımcıların internet bağımlılık düzeyleri ile sosyal beceri düzeylerine ilişkin korelasyon analiz sonuçları.

		İnternet Bağımlılığı	Sosyal Beceri
İnternet Bağımlılığı	r	1	-,462**
	p		,000
Sosyal Beceri	r	-,462**	1
	p	,000	

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Tablo 4.11’deki veriler katılımcıların internet bağımlılığı ile sosyal beceri düzeyleri arasında negatif yönlü orta düzeyde bir ilişki olduğunu göstermiştir (r: -0,462; p<0,001). İnternet bağımlılığı arttıkça sosyal beceri düzeyinin düştüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Lise öğrencilerinin SBE düzeylerinin yordanmasına ilişkin regresyon analizi yapılmış ve elde edilen bulgular aşağıda yorumlanmıştır.

Tablo 4.12: Katılımcıların internet bağımlılık düzeyleri ile sosyal beceri düzeylerine ilişkin model özeti ve sonuçları.

Model	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	Tahmini Standart Hata	F	p
1	,462 ^(a)	,213	,211	17,3322	113,417	,000

a. Predictors: (Constant), Sosyal_Beceri

Tablo 4.12’de lise öğrencilerinin verdikleri yanıtlar incelendiğinde; genel olarak sosyal beceri toplam varyansının %21,3’ünün öğrencilerin internet bağımlılığı tarafından açıklandığı Model 1’de verilmiştir. Özetle, öğrencilerin sosyal becerilerindeki değişimin %21,3’lük kısmı internet bağımlılığı tarafından açıklanmaktadır. Anova Testi F değerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir (p<0,00). Bu durumda lise öğrencilerinin sosyal becerilerinin internet bağımlılığı ile açıklandığı bu modelin anlamlı bir model olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4.13: Katılımcıların sosyal beceri düzeylerinin yordanmasına ilişkin regresyon analizi sonuçları.

Model		St. Kats		t	Sig.
		B	Std. Hata		
1	(Sabit)	96,862	5,887	16,454	,000
	Sosyal_Beceri	-19,526	1,834	-,462	,000

a. Dependent Variable: İnternet_Bağımlılığı

Tablo 4.13’e göre Model 1’de lise öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri ile internet bağımlılık düzeyleri arasında yüksek düzeyli negatif bir ilişkinin olduğu görülmektedir.

Buna ilişkin t- değeri istatistiksel açıdan internet bağımlılığı için anlamlıdır ($t_{\text{sosyal beceri}} = -10,650$; $p < 0,00$). Regresyon analizi sonuçlarına göre, lise ğrencilerinin sosyal becerilerinin yorumlanmasına ilişkin matematiksel model aşağıda verilmiştir.

$$\text{Sosyal Beceri} = 96,862 + (-19,526) x$$

Bu modele göre internet bağımlılığı sosyal beceri düzeyini negatif yönde güçlü bir şekilde etkilemektedir.

5. TARTIŞMA ve SONUÇ

Kırşehir ilinde MEB'e bağlı ortaöğretim düzeyindeki okullarda eğitim gören öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerini ve sosyal beceri düzeylerini belirlemeye çalıştığımız bu araştırmada özellikle spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin ve buna bağlı olarak sosyal beceri düzeylerinin etkisinin belirlenmesine çalışılmıştır.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin internet bağımlılığı ($x=34.82$) ortalamasıyla "Nadiren" düzeyinde belirlenmiştir. Bu öğrencilerin internet kullanım alışkanlıkları incelendiğinde, interneti rahatsız eden düşüncelerden kurtulmak için kullandıkları, internetsiz hayatın sıkıcı, boş ve eğlencesiz olduğu düşüncesine sahip oldukları belirlenmiştir. Öğrencilerin planladıkları süreden daha fazla süre internet kullanma alışkanlıklarının olduğu ve harcadıkları zamanın fazlalığından şikâyet edildiği belirlenmiştir. Öğrencilerin internet kullanımlarının okula devamsızlıklarını etkilemediği ve dışarı çıkmak yerine internette zaman geçirmeyi yeğledikleri sonucuna varılmıştır. Tüm sonuçlar incelendiğinde ise öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin düşük olduğu sonucuna varılabilir.

Akıllı telefonların ve mobil iletişim cihazlarının herkes tarafından erişilebilecek düzeye gelmesi ve sosyal medya platformlarına istenilen zamanda ve herhangi bir yerde bağlanabilmesi sonucunda aşırı sosyal medya kullanımının bağımlılığa dönüşme oranının arttığı tespit edilmiştir (61).

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin sosyal beceri ortalamasının ($x=3.09$) olduğu ve bu ortalamanın "benim gibi" düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin grup içinde iletişimde, kişiler arası iletişim amaçlı temas ve duygularını kontrol etmede iyi oldukları belirlenirken; grup lideri olma, yanlış anlaşılma kaygısı duyma, sinirli olma durumlarını saklama ve güçlü duygularını saklamama durumlarında nispeten daha düşük düzeyde kaldığı belirlenmiştir.

Çalışmamızda lise öğrencilerinin cinsiyet özelliklerine göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık oluşturmadığı görülmektedir ($t=-1,246$; $p>0.05$). Bu sonucun etki büyüklüğü ise çok düşük düzeyde oluşmuştur ($n^2=0.061$). Erkek ve kadın öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin benzer olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç lise öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri üzerinde cinsiyet faktörünün düşük

etkisinin olduğunu göstermektedir. Cinsiyet faktörü açısından internet bağımlılığı alanında yapılan birçok araştırmada farklı sonuçlara ulaşıldığı da belirlenmiştir. Özkul (62), spor yapan ve yapmayan öğrencilerin sosyal medya bağımlılıklarını incelediği araştırmada cinsiyet değişkenine göre sosyal medya bağımlılık düzeyinde anlamlı ilişki tespit etmemiş, kadın ve erkek öğrencilerin sosyal medya bağımlılık toplam puan ortalamalarının düşük düzeyde ve birbirine yakın olduğu sonucuna ulaşmıştır ve bu sonuç çalışma bulgularımızla örtüşmektedir. Arslan (63), üniversite öğrencileri üzerine yaptığı çalışmada sosyal medya bağımlılığı ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farklılık tespit etmiştir. Bu bağlamda kadın katılımcıların sosyal puanlarının erkek katılımcıların puanlarına göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kaya (64), yaptığı çalışmada cinsiyet ile sosyal medya bağımlılığı arasında anlamlı ilişki tespit etmiştir. Aynı zamanda Şeker (65) tarafından yapılan çalışmada sosyal medya bağımlılığı ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farklılık tespit edilmiş ve kadın katılımcıların sosyal medya bağımlılığı düzeylerinin erkek katılımcılardan daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Alanyazında, erkeklerin internet bağımlılık düzeyinin daha yüksek olduğunu belirten araştırmacılar bulunmaktadır (66, 67, 68, 69, 70, 71, 72). Bu araştırmaların tersi bulgulara ulaşan yani kadınların daha fazla internet bağımlılık düzeyine sahip olduğunu bildiren özellikle yabancı araştırmalar bulunmaktadır (73,74,75). Araştırma sonuçlarımızla benzerlik gösteren, internet bağımlılığı ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık belirlenmeyen çalışmalarda bulunmaktadır (76, 77, 78, 79).

Çalışmamızda lise öğrencilerinin cinsiyet özelliklerine göre Sosyal Beceri Envanteri ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın oluşmadığı görülmektedir ($t=1,302$; $p>0.05$). Bu sonucun etki büyüklüğü ise çok düşük düzeyde oluşmuştur ($n^2=0.050$). Erkek ve kadın öğrencilerin internet bağımlılıklarının benzer olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç lise öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri üzerinde cinsiyet değişkeninin düşük etkisinin olduğunu göstermektedir. Literatür incelendiğinde kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre sosyal beceri düzeylerinin daha yüksek olduğu çalışmalar bulunmaktadır (80, 81, 82, 83, 84). Toplum olarak kız çocuklarının davranışlarına yönelik ilginin yüksek olması, erkek çocuklarına nazaran daha uyumlu ve duyarlı yetiştirilmeleri, kızların erkeklere göre duygusal bir yapıya sahip olması ve bununla birlikte arkadaşlık ilişkilerine daha çok önem vermeleri sosyal beceri düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olmasının sebebi olarak düşünülebilir. Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre sosyal becerilerinin yüksek olduğu çalışma sayısı oldukça az sayıdadır (85, 86, 87). Cinsiyet değişkenine göre sosyal beceri

düzeyinin anlamlı farklılık göstermediği çalışmalarda bulunmaktadır (88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95).

Çalışmamızda lise öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği ortalamaları incelendiğinde en yüksek ortalamanın 12. sınıf ($\bar{x}=37,641$) öğrencilerinde olduğu görülürken en düşük ortalama ise 11. sınıf ($\bar{x}=33,41$) öğrencilerinde oluşmuştur. 12. sınıf öğrencilerinin internet bağımlılıkları düzeylerinin 11. Sınıf öğrencilerine göre yüksek olmasına rağmen bu istatistiki olarak anlamlı görülmemiştir ($F(2;418):1.042$; $p>0.05$). Benzer sonuçların alındığı çalışmada Özkul (96), öğrencilerin okuduğu sınıf değişkenine göre sosyal medya bağımlılık düzeylerine ilişkin toplam puan ortalamasında anlamlı bir farklılık olmadığını saptamıştır. Puan ortalamalarının düşük olması, katılımcıların sosyal medya bağımlılık düzeylerinin düşük olduğunu göstermektedir. İnternet bağımlılığı, sınıf değişkeni açısından incelendiğinde bu araştırmayı destekleyen ve desteklemeyen çalışmalar olduğu görülmektedir. Çeliker (97), ortaokul örnekleminde yaptığı araştırmada internet bağımlılığının sınıf seviyesine göre farklılaşmadığını belirtmiştir. Doğrusever (98) ergenler üzerinde yaptığı araştırmada üst sınıfların daha yüksek internet bağımlılığına sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Benzer şekilde, üniversite örnekleminde yapılan çalışmada yaş ile internet bağımlılığı arasında negatif yönde düşük güçte ilişki olduğu bulunmuştur (99). Morrison ve Gore (100), yazdıkları makalede, bireylerin yaşları arttıkça internet bağımlılıklarının azaldığını ifade etmiştir. Bu durum bireylerin yaşları arttıkça interneti bilinçli kullanmayı öğrenmesiyle ilgili olabilir. Arslan (101), üniversite öğrencileri üzerine yaptığı çalışmada, sosyal medya bağımlılığı puanlarının sınıf düzeyi değişkeni ile arasında anlamlı farklılık tespit etmiştir. Buna göre; 3. sınıfların sosyal medya bağımlılığı puanlarının diğer gruplardan yüksek olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Güler ve arkadaşlarının (102) yaptığı çalışmada sınıf değişkeni ile sosyal medya bağımlılığı arasında anlamlı farklılık elde edilmiştir. Konuyla ilişkili yapılan bir çalışmada üniversite 3. sınıf öğrencilerinin daha fazla sosyal medya bağımlılığı sorunu yaşadıkları bulunmuştur. Çelik (103) yaptığı çalışmada da 3. Sınıfta okuyan öğrencilerin sosyal medya puanlarının diğer sınıflara göre anlamlı şekilde farklılaştığını tespit etmiştir. Yapılan çalışmaların çalışmamıza zıt olduğu görülmektedir. Buna rağmen Çakır (104), sınıf değişkeni ile sosyal medya bağımlılığı arasında anlamlı ilişki tespit etmemiştir. Kahraman (105), yaptığı çalışmada üniversite öğrencilerinin yaşları ile sosyal medya bağımlılığı ve ölçeğin alt boyutları arasında pozitif yönde bir ilişkinin olduğunu tespit etmiştir. Ancak yaş grubu için farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Baz (106), yaptığı çalışmada sosyal medya bağımlılığının yaşa göre farklılaşmadığı sonucuna

varmıştır. Özdemir (107), üniversite öğrencileri üzerine yaptığı çalışmada yaş değişkeni ile sosyal medya bağımlılığı arasında anlamlı farklılık tespit edememiştir. Doğan (108), yaptığı yüksek lisans tezinde de yaş değişkeni ile sosyal medya bağımlılığı arasında anlamlı farklılık tespit edememiştir. Literatürde ve genelde yer alan yaş değişkeni ile sosyal medya bağımlılığının yaşa göre değişmediği sonucuna yaş gruplarının yakın olması neden olarak gösterilebilir.

Çalışmamızda lise öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre Sosyal Beceri Envanteri ortalamaları incelendiğinde en yüksek ortalamanın 11. sınıf ($\bar{x}=3,101$) öğrencilerinde olduğu görülürken en düşük ortalama 12. sınıf ($\bar{x}=2,998$) öğrencilerinde oluşmuştur. 11. sınıf öğrencilerinin sosyal beceri düzeyinin 12. Sınıf öğrencilerine göre yüksek olmasına rağmen bu istatistiki olarak anlamlı görülmemiştir (F (2:418):1.042; $p>0.05$). Literatürde çalışmamızla benzer sonuçların alındığı çalışma sayısı oldukça azdır (109). Özellikle genç öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin yüksek olduğu, yaş ve sınıf ilerledikçe bu düzeyin azaldığına yönelik çalışmalar çoğunluktadır. Öğrencilerde yaşın ilerlemesi ile artan merkezi sınav ve yaşam kaygısı beden eğitimi ve spora aynı zamanda sportif faaliyetlere duyulan ilgiyi azaltmıştır. Bununla birlikte beden eğitimi ve spora ilişkin tutumun sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılıkların bulunmadığı çalışmalarla da karşılaşılmıştır (88, 94, 82, 83, 110, 77, 111). Öğrencilerin sosyal çevrelerinin aynı olması bu farklılığın oluşmamasına sebep olduğu düşünülmüştür. Türk aile toplumunun otoriter yapısı ve geleneksel eğitim sistemine göre öğrencilerin konuşmaması, farklı fikirler beyan etmemesi, ebeveynlerin ve öğretmenlerin bilgilerini aynen kabul etmesi istenmektedir. Öğrenciler bu şartlar altında eğitim ve öğretime maruz kaldıkları süre içerisinde kademelerin ilerlemesiyle yaratıcı ürünler ortaya koyamamakta, karşılaştığı problemlere sağlıklı çözümler bulamamaktadır. Bu sebepler doğrultusunda öğrencilerin sosyal becerileri sınıf kademesi arttıkça ters orantılı olarak azalmaktadır. Yapılan bu çalışmaların aksine sınıf değişkenine göre anlamlı farklılıkların bulunmadığı çalışmalar da mevcuttur (112, 113).

Çalışmamızda lise öğrencilerinin okul türü değişkenine göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği ortalamaları incelendiğinde en yüksek ortalamanın Meslek lisesi ($\bar{x}=36,94$) öğrencilerinde olduğu görülürken en düşük ortalama Spor Lisesi ($\bar{x}=33,75$) öğrencilerinde oluşmuştur. Bu sonuç istatistiki açıdan anlamlı olarak görülmemiştir (F (2:418):0.720; $p>0.05$). Bu ortalamalar düşük düzeyde internet bağımlılık düzeyi olduğunu göstermektedir. Benzer sonuçların alındığı Özkul'un (96) yaptığı çalışmada öğrencilerin okuduğu alan değişkenine göre sosyal medya bağımlılık düzeylerine ilişkin toplam puan ortalamasını incelediğimizde

anlamli bir farklılık olmadığı görülmektedir. Okuduğu alan değişkenine göre İBÖ toplam puan ortalamaları incelendiğinde; spor bilimleri ($\bar{x}=1.79$), sayısal ($\bar{x}=1.86$), sözel ($\bar{x}=1.84$) ortalamalarının düşük düzeyde olduğu görülmektedir. Puan ortalamalarının düşük olması, katılımcıların internet bağımlılık düzeylerinin düşük olduğunu göstermektedir. Aksi sonuçların alındığı çalışmalardan Koç (114), üniversite öğrencileri üzerine yaptığı çalışmada, katılımcıların fakültelerine göre sosyal medya bağımlılığı ölçeği puan ortalamaları anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır sonucuna ulaşmıştır. Tutgun ve Ünal (115), üniversite öğrencileri üzerine yaptıkları çalışmada da öğrencilerin eğitim gördükleri alanlara göre sosyal medya bağımlılıkları arasında farklılık tespit etmişlerdir. Özgen (116), çalışmasında öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülteler ile internet bağımlılığı puanının istatistiksel olarak farklılaştığını bulmuştur. Kır ve Sulak ile Köse ve ark. (117,118), yaptıkları çalışmalarda da benzer sonuçlar elde edilmiştir. Sosyal medya bağımlılığı ile okuduğu alan değişkenine yönelik literatürde yeterli çalışma bulunmadığı için benzer olabileceği düşünölen çalışmalar analiz edilmiştir. Yapılan çalışmalar elde ettiğimiz verilerin analizleri ile zıt düşmektedir.

Çalışmamızda lise öğrencilerinin okul türü değişkenine göre Sosyal Beceri Envanteri ortalamaları incelendiğinde en yüksek ortalamanın Spor Lisesi ($\bar{x}=36,94$) ve Anadolu Lisesi ($x=3.12$) öğrencilerinde olduğu görülürken en düşük ortalama ise Meslek Lisesi ($x=2.97$) öğrencilerinde oluşmuştur. Bu sonuçlara göre Spor ve Anadolu Lisesi öğrencilerinin Meslek lisesi öğrencilerine kıyasla sosyal beceri düzeylerinin daha yüksek olduğu ve bu sonucun istatistiki olarak anlamlı olarak göröldüğu saptanmıştır ($F(2:418):3.543; p<0.05$).

Çalışmamızda lise öğrencilerinin spor yapma durumu değişkenine göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği ortalamaları incelendiğinde, spor yapmayan ($\bar{x}=40,92$) öğrencilerin spor yapan ($\bar{x}=29,84$) öğrencilere göre internet bağımlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiş ve bu sonuç istatistiksel olarak anlamlı farklılık oluşturmuştur ($t=6,031; p<0.05$). Bu sonucun etki büyüklüğü ise geniş düzeyde oluşmuştur ($n^2=0.082$). Bu sonuç lise öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri üzerinde spor yapmanın orta etkisinin olduğunu göstermektedir. Benzer sonuçların alındığı Özkul'un (96) yaptığı çalışmada öğrencilerin spor yapma durumu değişkenine göre sosyal medya bağımlılık toplam puanları incelendiğinde anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Spor yapma durumu değişkeni toplam puan ortalamaları incelendiğinde spor yapmayan grup lehine anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Bu bulgu spor yapan grubun sosyal medya bağımlılık düzeylerinin spor yapmayan gruba göre daha düşük düzeyde olduğunu göstermektedir. Literatür tarandığında spor yapma

değişkeni ile sosyal medya bağımlılığı arasında analiz yapılan yeterli çalışmaların bulunmadığı görülmektedir. Ancak benzerlik taşıyabileceği düşünülen çalışmalar vardır. Şimşek'in (119) yaptığı çalışmanın analizleri incelendiğinde spor yapan öğrencilerin spor yapmayan öğrencilere oranla tüm alt boyutlarda internet bağımlılık ortalamalarının düşük düzeyde olduğu görülmektedir. Özgen (120), yaptığı çalışmada lisanslı sporcu olma ile internet bağımlılığı arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Ergin ve ark. (121), üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada düzenli spor yapanlarda bağımlılık oranını %3,8 yapmayanlarda ise %9,5 olarak bildirmişlerdir.

Çalışmamızda lise öğrencilerinin spor yapma değişkenine göre Sosyal Beceri Envanteri ortalamaları incelendiğinde, spor yapan ($\bar{x}=3,17$) öğrencilerin, spor yapmayan ($\bar{x}=2,99$) öğrencilere göre sosyal beceri düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiş ve bu sonuç istatistiksel olarak anlamlı farklılık oluşturmuştur ($t=-4,197$; $p<0.05$). Bu sonucun etki büyüklüğü ise geniş düzeyde oluşmuştur ($n^2=0.040$). Bu sonuç lise öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri üzerinde spor yapmanın etkisinin olduğunu göstermektedir. Parlar'ın (111) ortaokul öğrencileri üzerine yaptığı çalışmada okul spor takımında yer alan öğrencilerin sosyal becerilerinin okul spor takımlarında yer almayan öğrencilere göre yüksek olduğu görülmüştür. Okul spor takımlarında yer alan öğrencilerin, müsabakalarda rakip takım oyuncularını, hakemleri ve diğer hocalarla iletişim kurduğu, takım arkadaşlarıyla taktik belirleme ve oyun kurma gibi sosyal etkileşimleri içerisinde barındırdığı için okul sporlarına katılan öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu düşünülebilir. Literatür incelendiğinde çalışmamızla benzer sonuçlar içeren çalışmalar görülmektedir (122, 123, 109). Lisanslı spor yapan öğrencilerin müsabakalara aktif olarak katılması ve müsabakalara yönelik antrenmanların içerisinde olması beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarının ve sosyal becerilerinin yüksek olduğunu düşündürmüştür.

Çalışmamızda lise öğrencilerinin spor kategorisi değişkenine göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği ortalamaları incelendiğinde, takım sporları ile ilgilenen öğrencilerin ortalamaları ($\bar{x}=31,23$), bireysel sporlarla ilgilenen öğrencilerin ortalamaları ($\bar{x}=28,75$) olarak belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre spor türüne göre internet bağımlılık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık oluşmamıştır ($t=1,095$; $p>0.05$). Bu sonucun etki büyüklüğü ise düşük düzeyde oluşmuştur ($n^2=0.004$). Bu sonuç lise öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri üzerinde spor türü değişkeninin etkisinin düşük olduğunu göstermektedir. Özkul'un (96) çalışmasına katılan öğrencilerin spor türü değişkenine göre sosyal medya bağımlılık toplam puanları incelendiğinde anlamlı ilişki tespit edilmemiştir.

Spor kategorisi durumu değişkeni toplam puan ortalamaları incelendiğinde bireysel ($\bar{x} = 1.79$), ile takım ($\bar{x} = 1.74$) düzeyinde düşük ve birbirine yakın bir ortalama olduğu görülmektedir. Bu bulgu spor kategorisi durumuna göre sosyal medya bağımlılık düzeylerinin düşük düzeyde olduğunu göstermektedir. Taştan (124), üniversite öğrencileri üzerine yaptığı çalışmada üniversite öğrencilerinin İnternet Bağımlılık Ölçeği toplam puanlarında spor lisansına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit etmiştir. Buna göre; bireysel ve takım spor lisansına sahip olan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığının, spor lisansına sahip olmayanlara oranla daha yüksek olduğu bulunmuştur. Özgen (120), spor lisansına sahip olma ile internet bağımlılık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna varmıştır. Şimşek (119) yaptığı araştırmada internet bağımlılığı ile spor kategorisi arasında anlamlı farklılık tespit edememiştir. Ancak ortalamalarda takım sporu yapanların, bireysel spor yapanlara oranla daha yüksek puan elde ettikleri görülmektedir.

Çalışmamızda lise öğrencilerinin takım sporları değişkenine göre Sosyal Beceri Envanteri ortalamaları incelendiğinde, takım sporları ile ilgilenen öğrencilerin ortalamasının ($\bar{x}=3,14$), bireysel sporlarla ilgilenen öğrenciler ortalamasının ($\bar{x}=3,18$) olduğu belirlenmiş ve bu sonuç istatistiksel olarak anlamlı farklılık oluşturmamıştır ($t=-0,841$; $p<0.05$). Bu sonucun etki büyüklüğü ise düşük düzeyde olmuştur ($n^2=0.003$). Bu sonuç lise öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri üzerinde yapılan spor türünün düşük etkisinin olduğunu göstermektedir. Çalışmamızın sonuçlarını destekleyen veya aksi sonuçlar bulan çalışmalara rastlanılmıştır.

Yıldırım ve Özcan (125), takım sporu ve bireysel spor dallarındaki aktif sporcuları, ‘spor branşı’ değişkeni ve ‘spor yapma yılı’ değişkenleri açısından inceledikleri çalışmalarında, spor branşlarının, sporcuların sosyal becerileri üzerinde bir etkisinin olmadığını ve bunun bir farklılık oluşturmadığını tespit etmişlerdir. Yine, Erdoğan ve ark.’nın (126) bireysel ve takım sporlarıyla ilgilenen sporcuların sosyal beceri düzeylerini ‘spor branşı’ değişkenine göre karşılaştırdıkları çalışmalarında, sporcuların sosyal beceri düzeylerinde bu değişkene göre anlamlı bir farklılık görememişlerdir. Günay (127), lisanslı kulüp sporcusu olmalarına göre ortaöğretim öğrencilerini bazı spor branşlarına göre sosyal beceri düzeyleri açısından karşılaştırdığı benzer bir çalışmada lisanslı kulüp sporcusu ortaöğretim öğrencilerinin branşa göre ölçeğin genelinde istatistiksel olarak bir farklılık bulamamışken, badminton ile güreş branşında olanlar arasında, badmintoncular lehine anlamlı farklılıklar tespit etmiştir.

Çalışmamızda lise öğrencilerinin spor yılı değişkenine göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği ortalamaları incelendiğinde en yüksek ortalamanın 1-3 yıl arası spor yapan ($\bar{x}=33,24$) öğrencilerde olduğu görülürken en düşük ortalamanın ise 5-8 yıl arası spor yapan ($\bar{x}=27,19$) öğrencilerde görüldüğü saptanmıştır. Bu sonuçlara göre 1-3 yıl spor yaşı olan öğrencilerin 5-8 yıl spor yaşı olan öğrencilere göre internet bağımlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu ve bu sonucun istatistiki olarak anlamlı olduğu görülmüştür (F (2:229):3.122; $p<0,05$). Özkul'un (96) çalışmasında öğrencilerin sporculuk yılı değişkenine göre sosyal medya bağımlılık düzeylerine ilişkin toplam puan ortalamasını incelediğimizde anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Spor yılı değişkenine göre SMBÖ toplam puan ortalamaları incelendiğinde; 1-3 yıl ($\bar{x} =1,74$), 4-6 yıl ($\bar{x} =1,74$), 7-9 yıl ($\bar{x} =1,75$), 10 yıl ve üzeri ($\bar{x} =1,82$) ile düşük düzeyde olduğu görülmektedir. Puan ortalamalarının düşük olması, katılımcıların sosyal medya bağımlılık düzeylerinin düşük olduğunu göstermektedir. Şimşek (119), yaptığı çalışmada öğrencilerin lisanslı spor yapma yılı ile internet bağımlılığı arasında anlamlı farklılık elde edememiştir. Çalışmada anlamlı farklılık bulunmamasına rağmen öğrencilerin spor yapma süresi arttıkça bağımlılık seviyelerinin de arttığı görülmüştür. Literatürde bu alanda çalışmaların az olduğu dikkat çekmektedir. Çalışmamızın literatüre bu konuda katkı sağlaması beklenmektedir.

Çalışmamızda lise öğrencilerinin spor yılı değişkenine göre Sosyal Beceri Envanteri ortalamaları incelendiğinde sosyal beceri ortalamalarının benzer düzeye sahip olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre spor yaşı değişkeni ile Sosyal Beceri Envanteri ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark görülmemiştir (F (2:229):0.359; $p<0,05$). Bu çalışma sonuçlarına göre öğrencilerin yakın yaş grubu ve benzer çevre ve yaşam tarzına sahip katılımcıların yüksek olması nedeniyle sonuçların benzer çıktığı değerlendirilebilir.

Çalışmamızda lise öğrencilerinin okulunun bulunduğu yerleşim yeri değişkenine göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği ortalamaları incelendiğinde, il merkezli yerleşim yeri olan öğrencilerin ortalamaları ($\bar{x}=35,41$), ilçe merkezli yerleşim yeri olan öğrencilerin ortalamaları ($\bar{x}=30,20$) olarak belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre il merkezli yerleşim yerine sahip öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiş ancak bu sonuç istatistiksel olarak anlamlı farklılık oluşturmamıştır (t=2,143; $p<0,05$). Bu sonucun etki büyüklüğü ise düşük düzeyde olmuştur ($n^2=0,007$). Bu sonuç lise öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri üzerinde yerleşim yeri etkisinin düşük olduğunu göstermektedir. Alan yazında yaşanan yerleşim yerinin sosyal medya bağımlılığına etkisi üzerindeki

çalışmalarda; Büyükgebiz ve Tunca (132), internet ve sosyal medya bağımlılığı ile yaşanan yerleşim yeri özellikleri arasında ilişkinin olmadığını, Günay (127), sağlıkla ilgili fakültelerde eğitim gören öğrencilerin sosyal medya bağımlılığını etkileyen faktörlerden yaşadıkları yerler değişkeni ile arasında anlamlı ilişki olduğunu, Baydarman (129) lise ve üniversitede öğrenim gören ergenlerin sosyal medya bağımlılığı ile yaşadıkları yer arasında anlamlı ilişkinin olmadığını ifade etmektedir.

Çalışmamızda lise öğrencilerinin okulun bulunduğu yer değişkenine göre Sosyal Beceri Envanteri ortalamaları incelendiğinde, il merkezli yerleşim yerine sahip öğrencilerin ortalamasının ($\bar{x}=3,17$), ilçe merkezli yerleşim yerine sahip öğrencilerin ortalamasının ($\bar{x}=3,16$) olduğu belirlenmiş ve bu sonuç istatistiksel olarak anlamlı farklılık oluşturmamıştır ($t=0,193$; $p>0,05$). Bu sonucun etki büyüklüğü ise düşük düzeyde olmuştur ($n^2=0,001$). Bu sonuç lise öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri üzerinde yerleşim yerinin düşük etkisinin olduğunu göstermektedir.

Katılımcıların internet bağımlılığı ile sosyal beceri düzeyleri arasında negatif yönlü orta düzeyde bir ilişki belirlenmiştir ($r:-0,462$; $p<0,001$). İnternet bağımlılığı arttıkça sosyal beceri düzeyinin düştüğü sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmamızda lise öğrencilerinin verdikleri yanıtlar incelendiğinde; genel olarak sosyal beceri toplam varyansının %21,3'ünün öğrencilerin internet bağımlılığı tarafından açıklandığı belirlenmiştir. Lise öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri ile internet bağımlılıkları arasında yüksek düzeyli negatif bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre internet bağımlılığı sosyal beceri düzeyini negatif yönde güçlü bir şekilde etkilemektedir. Sosyal beceri düzeyi ile internet bağımlılığı arasında negatif yönde ilişki olduğunu tespit eden araştırmalar bulunmaktadır (97, 98, 130). Fakat alanyazında sosyal beceri düzeyi arttıkça internet bağımlılığının da arttığı belirlenen araştırmalarda vardır (131, 132). Arslan (63), tarafından yapılan araştırmada, internette oyun bağımlılığı ile sosyal beceri ve sorumluluk duygusu davranışı arasında negatif yönde anlamlı düzeyde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Öneriler:

1. Çalışma farklı örneklem grupları ile daha büyük çapta tekrarlanabilir.
2. Millî Eğitim Bakanlığı ile görüşmeler yapılarak internet bağımlılığını azaltıcı eğitim seminerleri verilebilir.
3. Okullarda sporun önemini artırıcı teşvikler (ek puan verme, ödül verme vb) uygulanabilir.

4. Ortaöğretim öğrencilerinin sosyal becerilerini geliştirmek adına bulunan illerdeki Spor Bilimleri Fakülteleri ile koordineli etkinlikler düzenlenerek sporun MEB'e bağlı okullarda daha geniş alana yayılması sağlanabilir.
5. İrtibat, tanıtım ve gençlik merkezleri faaliyetlerini yerine getirmek amacıyla gençlik merkezine bağlı olarak okul, üniversite, yurt, spor salonu ve gençlerin yoğun olarak yaşadığı yerlerde açılan gençlik ofislerinin özellikle okullarda açılması yaygınlaştırılabilir.
6. Çalışma, kullanılan bağımsız değişkenlerden farklı değişkenlerle (ebeveyn eğitim durumu, akıllı telefon erişim durumu, tablet veya bilgisayar kullanım süresi vb) tekrarlanabilir.

KAYNAKÇA

1. İmamoğlu A. Fonksiyonel Açıdan Spor Yönetiminin Anlam ve Önemi. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi. 1992; Cilt 8. Sayı 1. Sayfa 21-34.
2. Gode O, Alkan V. Denizli Orta Öğretim Kurumlarındaki Sporcu öğrencilerin Derslerindeki ve Spor Yaşantılarındaki Başarılarının Karşılaştırılması. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 1998; 4(1) s.14-21.
3. Erkal M, Güven O, Ayan D. Sosyolojik Açıdan Spor. Der Yayınları. 1998; İstanbul.
4. Yetim A. A. Sosyoloji ve spor. 2005; İstanbul: Morpa.
5. Özyiğit C. Beden eğitimi ve spor öğretmeninin bugünkü eğitim sistemi içindeki yeri ve önemi. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu. 1991; İzmir.
6. Kurtipek S. Spor Yönetim Bilimleri Programı Spor Eğitimi Veren Liselerdeki Öğrencilerin Kişilik Yapılarının İncelenmesi ve Diğer Liselerdeki Öğrenciler ile Karşılaştırılması. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. 2013; Ankara: Gazi Üniversitesi.
7. Çubukçu Z, Gültekin M. İlköğretimde öğrencilere kazandırılması gereken sosyal beceriler. Bilig/Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi, 2006; (37), S:38.
8. Margalit M. Social Skills and Classroom Behavior Among Adolescents With Mild Mental Retardation. American Journal on Mental Retardation. 1993; (6).
9. Avcıoğlu H. Etkinliklerle sosyal beceri öğretimi. 2005; 2. Baskı. Kök Yayıncılık. Ankara.
10. Avşar Z, Kuter FÖ. Beden eğitimi ve spor bölümü öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin belirlenmesi (Uludağ Üniversitesi örneği). Eğitimde Kuram ve Uygulama. 2007; 3(2), 197-206.
11. Villares E, Brigman G, Peluso P. Ready to learn: an evidence-based individual psychology linked curriculum for prekindergarten through first grade. Journal of Individual Psychology. 2008; 64(4), 386-402.
12. Özbay Y. Kişisel Rehberlik. Psikolojik Danışma ve Rehberlik. (Editör: Gürhan Can). 2003; Ankara: Pegem A Yayıncılık.

13. Sali P. An Inquiry Into Efl Teachers'and Learners'perspectives On Classroom Discipline. Journal of Educational And Instructional Studies In The World. 2011; 2(1).
14. Çetin F, Alpa Bilbay A, Albayrak Kaymak D. Araştırmadan Uygulamaya Çocuklarda Sosyal Beceriler. 2003; (3. Baskı). İstanbul, Epsilon Yayıncılık.
15. Gotmann J. What Predicts Divorce: The Relationship Between Marital, 1993
16. Özyürek A, Begde Z, Yavuz NF. Okul Öncesi Çocukların Sosyal Becerileri ile Yakın Çevresindeki Yetişkin Etkileşimleri Arasındaki İlişki. Sosyal Bilimler Dergisi, 2014, 16(2):115-134.
17. Balcı Ş, Gülnar B. Üniversite öğrencileri arasında internet bağımlılığı ve internet bağımlılarının profili. Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi, 2009, 6(1), 5-22.
18. Çakır F, Sıngın R. H. Ö. Üniversite öğrencilerinde spora yönelik tutum ve internet bağımlılığı ilişkisinin incelenmesi. Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi, 2019 6(2), 163-178. Dinç M. Teknoloji bağımlılığı ve gençlik. Gençlik Araştırmaları Dergisi, 2015, 3(3), 31-65.
19. Young KS. Internet addiction. Am Behav Sci, 2004, 48:402-441
20. Griffiths MD. Internet addiction: An issue for psychopathology? Clinical Psychology Forum, 1996, 97:32-36.
21. Arslan A, Kırık A, Karaman M, Çetinkaya A. Lise ve üniversite öğrencilerinde dijital bağımlılık. Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, 2015, 8(8), 34-58. Doi: 10.17361/UHIVE.2015813153.
22. Karahüseyinoğlu M. F. Geleneksel Türk Spor Kamuoyunun Profilinin Belirlenmesi. Sport Sciences, 2008, 3(2), 66-74.
23. Uluocak Y.U. "Spor- Siyaset İlişkisi", İÜ. Yüksek Lisans Tezi, 1992, Mart.
24. Açıkada C. Antrenman Bilimi, Spor Yayınevi, 2018.
25. Akkoyunlu Y. Beden Eğitimi ve Spor. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,1996, 1 (1), 80-0.

26. Erdemli A. "Fair-Play ve Olimpizm", Spor Bilimleri II. Ulusal Kongresi Sempozyumu, 1992, Ankara.
27. Cankalp M. Sporda Yönetim ve Organizasyon, Nobel Yayın Dağıtım, 2005, Ankara.
28. Atabeyoğlu C. "1896'dan Bugüne Olimpiyatlar", Cumhuriyet Matbaası, 1948, İstanbul.
29. Larson C.A. Curriculum foundation and standards for physical education, Englewood Cliffs, 1970, New Jersey.
30. Heper E. Sporla ilgili kavramlar ve sporun tarihsel gelişimi, Spor Bilimlerine Giriş (Ed.: Ertan H), Anadolu Üniversitesi Yayınları no:2509, 2012, Eskişehir.
31. Günışık E. Spor psikolojisi. Beden Eğitimi ve Spor Araştırmaları Dergisi, 1 (3), 34, 1990.
32. Güneş A. Okullarda Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi, Pagem Akademi Yayınları,2002.
33. Özmen Ö. Çağdaş Sporda Eğitim Üçgeni, Bağırın Yayınevi, 1999, Ankara.
34. Sunay H. Spor Eğitim Yapısında Beden Eğitimi Öğretmeni ve Antrenörün Önemi, Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 1998, 3 (2).
35. Yavuzer H. Eğitim ve Gelişim Özellikleriyle Okul Çağı Çocuğu, Remzi Kitabevi, 2018.
36. Zorba E. Yaşam Boyu Spor. Nobel Yayınları, 2006, Ankara.
37. Kılıçgil E. Sosyal Çevre-Spor İlişkileri, Bağırın yayınevi, 1985, Ankara.
38. Dikener O. "İnternet Reklamcılığında Web Tasarımın Önemi", (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2002, Konya, Selçuk Üniversitesi.
39. Erkam M. "İnternet Kullanımı ve İnternet Reklamcılığı (A.B.D. ve Türkiye Uygulamaları)", (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 1999, İstanbul, Marmara Üniversitesi.
40. Özçağlayan M. "Yeni İletişim Teknolojileri ve Değişim", 1998, İstanbul, Alfa Yayınları.
41. Başaran F. Yeni Bir İletişim Ortamı: İnternet, Birikim Dergisi, 1998, Haziran.
42. 137. <https://data.tuik.gov.tr/> [Erişim tarihi 09.10.2022]

43. Uçar, F. “Görsel İletişim ve Grafik Tasarım”, 2004, İstanbul, İnkılap Kitabevi.
44. Özdemir Ş. Sosyal Medya Çağında Kuşakların Medya Kullanım Alışkanlıklarının İncelenmesi. İstanbul Arel Üniversitesi İletişim Çalışmaları Dergisi, 2021, 9 (20), 281-308.
45. Bayraktar F. İnternet Kullanımının Ergen Gelişimindeki Rolü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011, İzmir.
46. Aksoy V. İnternet Bağımlılığı ve Sosyal Ağ Kullanım Düzeylerinin Fen Lisesi Öğrencilerinin Demografik Özelliklerine Göre Değişimi ve Akademik Başarılarına Etkisi, Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2015, 3(19).
47. iremyalugulubil.com, (<https://www.iremyalugulubil.com/tr/article/desc/46564/internet-ve-teknoloji-bagimlilik.html>) Erişim tarihi 30.03.2022
48. Ançel G, Açıkgöz İ, Yavaş A. G. Problemlı İnternet Kullanımı ile Duygusal Zekâ ve Bazı Sosyodemografik Değişkenler Arasındaki İlişki, Anadolu Psikiyatri Dergisi, 2015.
49. Yüksel G. Sosyal Beceri Envanteri El Kitabı.1.Basım, Ankara: Asil Yayın Dağıtım, 2004.
50. Hersen M, & Bellack A. S. Social skills training for chronic psychiatric patients: Rationale, research findings and future directions. Comprehensive Psychiatry, 1976, 17, 559-580
51. Akkök F. T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. İlköğretimde Sosyal Becerilerin Geliştirilmesi: Anne-Baba El Kitabı, 1996, TC. Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
52. Karasar N. Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Nobel Yayınları. 2011.
53. Riggio R.E. The Assessment of Basic Social Skills. Journal of Personality and Social Psychology, 1986, 51.
54. Yüksel G. Sosyal Beceri Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeyine Etkisi. Yayımlanmamış Doktora Tezi, 1997, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

55. Koydemir S. Predictors Of Shyness Among University Students: Testing A Self-Presentational Model. Yayınlanmamış doktora tezi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006.
56. Young K. S. Internet Addiction: The Emergence of a New Clinical Disorder. *CyberPsychology & Behavior*, 1998, 1, 237-244.
57. Bayraktar F. İnternet kullanımının ergen gelişimindeki rolü (Yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001, İzmir.
58. Tabachnick and Fidell. B.G. Tabachnick, L.S. Fidell Using Multivariate Statistics (sixth ed.) 2003, Pearson, Boston.
59. George D, Mallery M. SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference. 17,0 update (10a ed.) 2010, Boston: Pearson.
60. Taşdemir M. Eğitimde planlama ve değerlendirme, 2003, Ankara: Ocak Yayınevi.
61. Dhir A, Yossatorn Y, Kaur P, Chen S. Online social media fatigue and psychological wellbeing-A study of compulsive use, fear of missing out, fatigue, anxiety and depression. *International Journal of Information Management*, 2018, 40, 141-152.
62. Özkul K. Spor Yapan Üniversite Öğrencilerinin Duygusal Zekâ ve Hedef Bağlılığı Düzeylerinin, Sosyal Medya Bağımlılığı Düzeyi ile Arasındaki İlişkinin İncelenmesi? Yüksek Lisans Tezi Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Bartın, 2022.
63. Arslan A. Ortaokul öğrencilerinde oyun bağımlılığı ile sorumluluk duygusu davranışı ve sosyal beceriler arasındaki ilişkinin incelenmesi (Tez No. 695055) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, 2003.
64. Kaya Ş. H. Doğu karadeniz bölgesinde sosyal medya bağımlılığı bulunan bireylerin psikolojik semptomlarının incelenmesi. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Ana Bilim Dalı, 2009, İstanbul.

65. Şeker V. T. Sosyal medya bağımlılığı ile depresyon ve anksiyete arasındaki ilişki. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Ana Bilim Dalı, 2018, İstanbul.
76. Sabaz M, Bilgin O. Ergenlerde internet bağımlılığının akademik kendini engelleme ve psikolojik dayanıklılık üzerindeki etkisi. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2020, 13(71), 544-553.
67. Çeliker V.B. 6. Ve 7. Sınıf öğrencilerinin internet bağımlılığı ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişki (Tez No. 628737) [Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, 2020.
68. Eligül F. Algılanan ebeveyn tutumlarının internet bağımlılığı ve akademik başarı ile ilişkisinin incelenmesi (Tez No. 693448) [Yüksek Lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, 2020.
69. Baltacı Ö. İnternet bağımlılığını yordayan psikososyal faktörler (Tez No. 485916) [Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, 2017.
70. Dinç M. Lise öğrencilerinde özgül internet bağımlılığının bağlanma stilleri, mizaç özellikleri açısından incelenmesi (Tez No. 469571) [Doktora tezi, Marmara Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, 2017.
71. Doğrusever C. Ön ergenlerin internet bağımlılığının yalnızlık, sosyal beceriler ve bazı sosyo demografik değişkenler açısından incelenmesi (Tez No. 398227) [Yüksek Lisans tezi, Çukurova Üniversitesi-Adana]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, 2015.
72. Duygun B.T. Üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık ve beden imgesi algısının internet bağımlılığı ile ilişkisinin araştırılması (Tez No. 451867) [Yüksek Lisans tezi, Beykent Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, 2017.
73. Leung L. Net-generation attributes and seductive properties of the internet as predictors of online activities and internet addiction. *Cyberpsychology & Behavior*, 2004, 7(3), 333–348.

74. Yang S.C, Tung C. J. Comparison of internet addicts and non-addicts in Taiwanese high school. *Computers in Human Behavior*, 2007, 23(1), 79-96.
75. Young K.S, Rogers R.C. The Relationship Between Depression and Internet Addiction. *Cyberpsychology Behav. Soc. Netw.*, 1998, 1, 25-28.
76. Keresteci K. Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ve yalnızlık duygusu arasındaki ilişkinin incelenmesi (Tez No. 693448) [Yüksek Lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, 2021.
77. Öztürk Y. A. Spor yapan ve yapmayan ortaokul öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin araştırılması (Kütahya İli Örneği) (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi) Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2018, Kütahya.
78. Şahin H, Topal B, Topal B. İnternet Bağımlılığı Üzerine Sakarya İlinde Bir Araştırma. *Sosyal Bilimler Metinleri*, 2018.
79. Denizci Nazlıgül M, Yılmaz A. E. Oyun Bağımlılığı ve Egzersiz Bağımlılığına Davranışsal Bağımlılık Çerçevesinden Bakış. *Bağımlılık Dergisi*. 2019; 20(2): 97-108.
80. Çelik F. Türkiye olimpiik hazırlık merkezi, sporcu eğitim merkezi ve bireysel lisanslı faal sporcuların sosyal beceri düzeylerinin incelenmesi (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2020, Elâzığ.
81. Ecevit R. G. Okul öncesi çocuklarda motor beceri ve sosyal beceri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gedik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2021, İstanbul.
82. Kara A. Ortaokul öğrencilerinin sosyal beceri, fiziksel aktivite ve akademik başarı özelliklerinin incelenmesi (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gedik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2021, İstanbul.
83. Kılıç D. Ortaöğretim kurumlarındaki öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2019, Bartın.

84. Türkçapar Ü vd. Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Beden Eğitim ve Spor Bilimleri Dergisi, 2020, 14(2), 177-185.
85. Demirtaş S. Spor yapan ve yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin karşılaştırılması (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2018, Balıkesir.
86. Koca E. K, Salici O. Spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin incelenmesi: Isparta örneği. Spor ve Performans Araştırma Dergisi, 2019, 10(2), 186-197.
87. Şenol E, Türkçapar Ü. Üniversite öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin incelenmesi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2016, 1(40), 445-456.
88. Aydın A. Spor yapan ve spor yapmayan üniversite öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin incelenmesi. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Kafkas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2021, Kars.
89. Çelebi C. Bisiklet sporu yapan ve hiç spor yapmayan bireylerin sosyal beceri düzeylerinin bazı değişkenlere göre belirlenmesi (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2021, Kocaeli.
90. Tokmak B. İlkokul öğrencilerinde motor beceri, fiziksel uygunluk ve sosyal beceri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gedik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2021, İstanbul.
91. Daşcı A. Ortaokul öğrencilerinin, sosyal becerilerle iletişim becerileri düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, 2019, Erzurum.
92. Gözler A, Turan B. N, Turan M. B. Çocuk oyunlarının ilkökul öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerine etkisi. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 2020, 14(2), 186-201.
93. Han M. Oyun, spor ve fiziki etkinlikler derslerine katılan engelli öğrencilerin sosyal becerileri ve sosyal davranışlarının akran reddi açısından öğretmen görüşlerine göre

incelenmesi (Yayımlanmış Doktora Tezi). Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2022, Elâzığ.

94. Kantarcıoğlu H. B. Ortaokul öğrencilerinin aile ilişkileri ile sosyal becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2022, İstanbul.

95. Sağlam Acar E. Spor yapan ve yapmayan ortaokul öğrencilerinin sosyal becerileri, dikkat ve özgüven düzeylerinin araştırılması (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2022, Van.

96. Oğuz Özgür H. ve Özkul M. Risk toplumunda kuşakların yeni şiddet deneyimi: Dijital şiddet. Turkish Studies, 2022, 17(3), 551-568

97. Çeliker V. B, Aşıroğlu S. Ortaokul Öğrencilerinin İnternet Bağımlılıkları ile Sosyal Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Edu 7: Yeditepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2020, 9(11)

98. Doğrusever C. Ergenlerin Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin Bazı Sosyo Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2021, 21 (1), 23-42. DOI: 10.18037/ausbd.902542

99. Keresteci K. Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ve yalnızlık duygusu arasındaki ilişkinin incelenmesi, 2021, (Master's thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).

100. Morrison C.M, Gore H. The relationship between excessive Internet use and depression: a questionnaire-based study of 1,319 young people and adults. Psychopathology, 2010, 43(2), 121-126.

101. Arslan G, Coşkun M. Social exclusion, self-forgiveness, mindfulness, and internet addiction in college students: A moderated mediation approach. International Journal of Mental Health and Addiction, 2021, 1-15.

102. Özgür Güler E, Veysikarani D, Keskin D. Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı üzerine bir araştırma. Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2019, 16(1): 1-13.

103. Çelik M. Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin incelenmesi: kültür üniversitesi öğrencileri üzerine bir araştırma. I. Uluslararası İletişimde Yeni Yönelimler Konferansı, 2017, 1-10, İstanbul.
104. Çakır E. Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıyla yetersizlik duygusu arasındaki ilişki. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, 2020, Samsun
105. Kahraman N. Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığının beğenilme arzusu ile ilişkisinin incelenmesi. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Psikoloji Ana Bilim Dalı, 2021, İstanbul
106. Baz F. Ç. Sosyal medya bağımlılığı: üniversite öğrencileri üzerine çalışma. Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 2018, 9(16): 278-295.
107. Özdemir A. Development of the perception scale for the concept of the integral croatian. Journal of Education, 2019, 21(4): 1181-1211
108. Doğan V. M. Üniversite öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığı belirtilerinin sosyal medya bağımlılığı ile depresyon arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Psikoloji Ana Bilim Dalı, 2021, İstanbul.
109. Korkmaz R. Devlet okullarında öğrenim gören Suriyeli öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının incelenmesi (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Yozgat Bozok Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2020, Yozgat.
110. Mat B. Okul sporlarına katılan ve katılmayan ortaöğretim öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin incelenmesi (Isparta İli Örneği) (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2020, Tekirdağ.
111. Parlar F. Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi yatkınlıkları ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişki (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi) Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2019, Trabzon.
112. Ayyıldız T. K vd. Ortaokul düzeyindeki çocuklarda internet bağımlılığının sosyal beceri düzeyi ile ilişkisi. Bağımlılık Dergisi, 2023, 24(1), 73-84.

113. Daşci A. Ortaokul öğrencilerinin, sosyal becerilerle iletişim becerileri düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, 2019, Erzurum.
114. Koç T. Üniversite öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığı ve öznel iyi oluşun bazı değişkenler açısından incelenmesi. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, 2021, İstanbul.
115. Tutgun-Ünal A. Sosyal medya bağımlılığı: üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. (Yayımlanmış Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Ana Bilim Dalı, 2015, İstanbul.
116. Özgen F. Spor yapan ve yapmayan üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ile kişilik ilişkisinin incelenmesi. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, 2016, Çanakkale.
117. Kır İ, Sulak Ş. Eğitim fakültesi öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin incelenmesi. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 2014, 13(51): 150-167.
118. Köse D, Çınar N, Akduran F. Hemşirelik öğrencilerinde internet bağımlılığının kişilik özellikleri ve zaman yönetimi ile ilişkisi. Sakarya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 2012, 16(3): 227-233.
119. Şimşek S. Spor yapan ve spor yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin incelenmesi. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Ana Bilim Dalı, 2017, Kayseri.
120. Özgen F. Spor yapan ve yapmayan üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ile kişilik ilişkisinin incelenmesi (Master's thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü), 2016.
121. Ergin A, Uzun S. U, Bozkurt A. İ. Tıp fakültesi öğrencilerinde internet sıklığı ve etkileyen etmenler. Pam Tıp Dergisi, 2013, 6(3): 134-142
122. Cengiz Ö, Kılıç M. A, Soylu Y. Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının incelenmesi. Sosyal Bilimler Akademik Dergisi, 2018, 1(2), 141-149.

123. Çelik A, Koçkaya E, Parlar F. Ortaöğretim düzeyi öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersi tutumları: Trabzon ili örneği. Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 2018, 20(4).
124. Taştan S. Spor yapan ve yapmayan üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ve nomofobi düzeylerinin incelenmesi. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Spor Bilimleri Ana Bilim Dalı, 2020, Isparta.
125. Yıldırım S, Özcan G, Lisanslı Olarak Takım Spor ve Bireysel Spor Yapan ile Spor Yapmayan Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2011; 11(2).
126. Erdoğan E, Sözen H, Cevahircioğlu B. Farklı Spor Branşındaki Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin Belirlenmesi, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2014;7(33): 828-834
127. Günay M, Lisanslı Kulüp Sporcusu Ortaöğretim Öğrencilerinin Bazı Spor Branşlarına Göre Sosyal Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2017.
128. Büyükgebiz Koca E, Tunca M.Z. İnternet ve Sosyal Medya Bağımlılığının Öğrencilerin Performanslarına Etkileri Üzerine Bir Yazın Taraması. Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. 2019, C.24, S.1, s.33-53
129. Baydarman M N. Sosyal Medya Bağımlılığının Ergenlerde Dini Tutum ve Davranışlarla ilişkisi. Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019, Diyarbakır.
130. Kısa Ö. 8. Ortaokul öğrencilerinde yalnızlık ve sosyal beceri düzeyleri ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkisinin incelenmesi (Tez No. 522967) [Yüksek Lisans tezi, Kırklareli Üniversitesi-Kırklareli]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, 2018.
131. Çorak B. 8. Sınıf öğrencilerinde internet bağımlılığının yalnızlık algısı ve sosyal becerilerle ilişkisinin incelenmesi (Tez No. 585269) [Yüksek Lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, 2019.

132. Kafkas K. İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin sosyal becerileri ile sorumluluk ve algılanan akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Tez No. 486540) [Yüksek Lisans tezi, Erzincan Üniversitesi-Erzincan]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, 2018.

EKLER

EK-1: ARAŞTIRMA İZİNİ

T.C.
KIRŞEHİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-24512418-605.01-61607141
Konu : Ahmet Vahap DENİZ'in
Araştırma izni

21.10.2022

VALİLİK MAKAMINA

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 13.10.2022 tarih ve 466656 sayılı yazıları ile; Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Sporda Psiko-Sosyal Alanlar yüksek lisans öğrencisi Ahmet Vahap DENİZ'in "Spor Yapan ve Yapmayan Lise Öğrencilerinin İnternet Bağımlılıklarının ve Sosyal Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması" konulu araştırmayı yapma isteği bildirilmektedir.

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Sporda Psiko-Sosyal Alanlar yüksek lisans öğrencisi Ahmet Vahap DENİZ'in söz konusu araştırmasını; İl geneli lise öğrencilerine, Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 21.01.2020 tarih 1563890 sayılı (2020/2 nolu genelge) emirleri doğrultusunda araştırmanın, ilgili denetimi okul/kurum idaresinde olmak üzere, kurum faaliyetlerini aksatmadan, gönüllülük esasına göre ve araştırmacının sorumluluğunda müdürlüğümüz tarafından mühürlenmiş anket formlarının uygulanması müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Metin ALPASLAN
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
21.10.2022

İsmail ÇETİNKAYA
Vali a.
Vali Yardımcısı

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Yenice Mahallesi 182. Sokak No2/ P.K.40100 Merkez/KIRŞEHİR

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Telefon No : 0 (386) 213 51 50

Bilgi için: Sevim AKGÜL Şef

E-Posta: kirsehirnem@meb.gov.tr

Unvan : Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni

Keşif Adresi : meb@hs01.kep.tr

İnternet Adresi: kirsehir.meb.gov.tr

Faks: 3862131003

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evrak.sorumli.meb.gov.tr/abcedinden> 111c-2652-388e-9230-6f94 kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Tarih: 13/10/2022 13:46

00000466656

Milli 3

Sayı : E-67873788-755.02.01-00000466656
Konu : Anket İzni (Ahmet Vahap DENİZ)

13.10.2022

KIRŞEHİR VALİLİĞİNE
(İl Millî Eğitim Müdürlüğü)

İlgi : Üniversitemiz, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğünün 07.10.2022 tarihli ve E-465026 sayılı yazısı.

Üniversitemiz, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Sporda Psiko-Sosyal Alanlar Tezli Yüksek Lisans Programı 201223008 numaralı öğrencisi Ahmet Vahap DENİZ'in "**Spor Yapan ve Yapmayan Lise Öğrencilerinin İnternet Bağımlılıklarının ve Sosyal Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması**" konulu yüksek lisans tezine kaynak teşkil etmesi için, Müdürlüğünüze bağlı resmi liselerde öğrenim görmekte olan öğrencilere anket formlarını uygulamak istemektedir.

Bu bağlamda; söz konusu öğrencinin anket çalışmasını yapabilmesi için gerekli izinlerin verilmesi hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Ahmet GÖKBEL
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek: İlgi sayılı yazı (54 Sayfa)

17.10.2022 026422
İl Millî Eğitim Md.
14 Ekim 2022
Vali a.

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu:41590B5C-9769-4263-8F32-97ED19276103 Belge Doğrulama Adresi:<https://www.turkiye.gov.tr/kaeu-ebys>
Adres:Kirsehir Ahi Evran Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı Bilgi İçin: Kiraz BAKIRCI
Faks No:03862804209 Unvan: Şef
e-Posta: iletisim@ahievran.edu.tr İnternet Adresi: www.ahievran.edu.tr 03862804214
Kep Adresi:ahievranuniversitesi@hs01.kep.tr

EK-2: ETİK KURUL DEĞERLENDİRME VE KARAR FORMU

KIRŞEHİR AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ ETİK KURUL DEĞERLENDİRME VE KARAR FORMU

Değerlendirme Talebinde Bulunan Kişi/Kurum	Ahmet Vahap DENİZ		
Değerlendirme Başvuru Tarihi	03.08.2022		
Değerlendirilmesi Talep Edilen Eserin/Araştırmanın Adı	Spor Yapan ve Yapmayan Lise Öğrencilerinin İnternet Bağımlılıklarının ve Sosyal Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması		
Değerlendirilmesi Talep Edilen Araştırma/Ölçek/Anket/Görüşme Formu			
Değerlendirmeyi Yapan Etik Kurul	KIRŞEHİR AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİK KURULU		
Değerlendirme Toplantı Bilgileri	Yeri	Tarihi	Saati
	İİBF Toplantı Salonu	17.08.2022	11:00
Karar No	Karar Tarihi	17.08.2022	
	Karar No	2022/06/14	
Karar Sonucu	(X) Kabul	(X) Oybirliği	
		() Oy Çokluğu	
	() Ret	() Oybirliği	
		() Oy Çokluğu	

Etik Kurulumuz, yukarıda başvuru bilgileri yer alan eser/araştırma için toplanarak bilimsel araştırmalar ve yayın etiği açısından değerlendirme yapmış ve aşağıda gerekçesi açıklanan karar(lar)ı almıştır:

Karar ve Gerekçesi

Ahmet Vahap DENİZ'e ait "Spor Yapan ve Yapmayan Lise Öğrencilerinin İnternet Bağımlılıklarının ve Sosyal Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması" başlıklı araştırmanın, bilimsel araştırmalar etiği açısından yapılan değerlendirme sonucunda kabulüne ancak YÖK Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi 4. Maddesinin 2/g fıkrasına göre araştırma verilerinin yayımlanabilmesi için araştırma yapılan kurumdan resmi izin alınması sorumluluğunun araştırmacıya ait olduğuna *oy birliğiyle karar verildi.*

Etik Kurul Başkanı
Prof. Dr. Nur ÇETİN

(Form No: FR- 586 ; Revizyon Tarihi: .../.../... ; Revizyon No: ...)

EK-3: VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

ANKET FORMU

Sevgili Öğrenciler:

Bu çalışma Kırşehir ilinde MEB'e bağlı liselerde okuyan öğrencilerin spor yapma durumlarına göre internet bağımlılık düzeylerini ve sosyal beceri düzeylerini belirlemek amacıyla tasarlanmıştır. Veriler bilimsel amaç dışında kullanılmayacaktır. Lütfen **her cümleyi dikkatlice okuyarak cümlede size uygun ifadeleri okuyarak X ile işaretleyiniz**. Katılımlarınız için teşekkür ederim.

Ahmet Vahap DENİZ

KAEÜ Yüksek Lisans Öğrencisi

Kişisel Bilgiler				
Cinsiyeti	☐ Erkek	☐ Kadın		
Sınıf seviyesi	☐ 9. sınıf	☐ 10. Sınıf	☐ 11. Sınıf	☐ 12. Sınıf
Okul Türü	☐ Anadolu Lisesi	☐ Meslek Lisesi	☐ Spor Lisesi	☐ Diğer Liseler
Spor Yapıyor musunuz?	☐ Evet O Bireysel spor O Takım sporu	☐ Hayır		
Kaç Yıldır Spor Yapıyorsunuzuz	☐ 1-3 Yıl	☐ 3-5 Yıl	☐ 5-8 Yıl	☐ 8-10 Yıl
Okulunuzun Bulunduğu Yerleşim Birimi	☐ Merkez	☐ İlçe		

EK -1. İnternet Bağımlılığı Ölçeği

		Devamlı	Çok Sık	Çoğunlukla	Ara Sıra	Nadiren	Hiçbir Zaman
1.	Ne sıklıkla planladığınızdan daha fazla süre internette kalıyorsunuz?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2.	Ne sıklıkla internette kalmak için günlük ev işlerin' ihmal edersiniz?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3.	Ne sıklıkla arkadaşlarınızla birlikte olmak yerine interneti tercih edersiniz?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4.	Ne sıklıkla internet kullanan kişilerle yeni ilişkiler kurarsınız?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5.	Ne sıklıkla bir işe başlamadan önce e-postanızı (e-mail) denetlersiniz?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6.	Ne sıklıkla okula devamınız internette dolay olumsuz etkilenir?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7.	Herhangi biri internette ne yaptığınızı sorduğunda ne sıklıkla kendinizi savunur ve ne yaptığınızı gizlersiniz?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8.	Çevrenizdekiler ne sıklıkla internette harcadığınız zamanın fazlalığından şikâyet eder?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
9.	Ne sıklıkla okuldaki ders notlarınız ve ödevleriniz internette kalma sürenizden olumsuz yönde etkilenir?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10.	Hayatınız hakkında sizi rahatsız eden düşünceleri dağıtmak için ne sıklıkla internete girersiniz?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
11.	Ne sıklıkla internete girmek için sabırsızlanırsınız?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
12.	Ne sıklıkla internetsiz hayatın, sıkıcı, boş ve eğlencesiz olacağını düşünürsünüz?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
13.	Biri sizi internetten rahatsız ettiğinde ne sıklıkla kırıcı konuşur, bağırır veya kızgın davranışlar gösterirsiniz?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
14.	Gece geç saatlerde internet kullanmaktan ötürü ne sıklıkla uykunuz kaçır?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
15.	İnternette olmadığınız zamanlarda ne sıklıkla interneti düşünür veya internete girmeyi hayal edersiniz?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
16.	Kendinizi ne sıklıkla internetten "yalnızca birkaç dakika daha" derken bulursunuz?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
17.	Ne sıklıkla internette harcadığınız zamanın miktarını azaltmaya çalışır ve başarısız olursunuz?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
18.	İnternette kaldığınız süreyi ne sıklıkla saklamaya çalışırsınız?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
19.	Ne sıklıkla başkalarıyla dışarı çıkmak yerine internette daha fazla zaman geçirmeyi yeğlersiniz?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
20.	Ne sıklıkla internette olmadığınızda kendinizi çökmüş, aksi veya sinirli hissedip, internete girince rahatlırsınız?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ankete Katıldığınız İçin Teşekkür Ederim.

Ek - 2. Sosyal Beceri Ölçeği

Aşağıda verilmiş olan 30 maddelik sorulardan, 5'li ölçekten size uygun olan seçeneği işaretleyerek soruları cevaplayınız.		Hiç Benim Gibi Değil	Biraz Benim Gibi	Benim Gibi	Oldukça Benim Gibi	Tamamen Benim Gibi
1.	Başka insanlara dokunmaktan genellikle rahatsız olurum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2.	İnsan davranışlarının nedenlerini öğrenmek ilgimi çeker.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3.	Duygularımı kontrol etmede çok başarılı sayılmam.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4.	Sosyal olmaktan hoşlanırım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5.	Bazı ortamlarda doğru şeyleri yaptığımdan ya da söylediğimden enşide ederim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6.	Genç, yaşlı, zengin ve yoksul her türlü insanın karakterini kolayca anlayabilirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7.	Yüz ifadem genellikle tarafsızdır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8.	Başkalarıyla olan ilişkilerini izleyerek bir insanın karakterini kolayca anlayabilirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9.	Duygularımı kontrol etmek benim için oldukça zordu.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10.	Arkadaşların bir araya geldiği eğlence toplantılarına her zaman katılırım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11.	Genellikle insanlara söylediklerimin yanlış anlaşılacağından kaygılanırım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
12.	Bir grup içinde olduğum zaman konuşacağım şeyleri seçmede güçlük çekiyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
13.	Kızgınlığımı çok seyrek gösteririm.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
14.	Ne kadar saklamaya çalışsalar da insanların gerçek düşüncelerini genellikle bilirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
15.	Güzün olsam bile soğukkanlılığımı korumakta oldukça başarılıyım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
16.	Kendimi yabancılara tanıtırken genellikle ilk adımları ben atarım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
17.	Herhangi birinin bana gülümsemesinden veya surat asmasından çok etkilenirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
18.	İlişkilerde insanlar birbirlerinin tüm beklentilerini karşılamalıdır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
19.	Durgun geçen bir toplantıyı neşelendirebilirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
20.	Kendilerini olduğundan farklı gösterenleri, karşılaştığım ilk andan itibaren hemen tespit edebilirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
21.	Sinirli olduğum zaman bu durumumu başkalarından çok iyi bir şekilde saklayabilirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
22.	Toplantılarda çok çeşitli insanla konuşmaktan hoşlanırım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
23.	Başka insanların beni sevmesine çok önem veririm.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
24.	Gruplarda genellikle lider olarak seçilirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
25.	Duygu ve heyecanlarımı çok seyrek gösteririm.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
26.	Çoğunlukla duyarlı ve anlayışlı bir insan olduğum söylenir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
27.	Güçlü bir duygumu pek saklayamam.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
28.	Kalabalık toplantılara katılmaktan ve yeni insanlarla tanışmaktan zevk alıyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
29.	Başkalarının üzerinde bıraktığım etki ile genellikle meşgul olurum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
30.	Her türlü sosyal ortama kolayca uyum sağlayabilirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
31.	İnsan davranışlarının nedenlerini öğrenmek ilgimi çeker.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
32.	Duygularımı kontrol etmede çok başarılı sayılmam.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

Ankete Katıldığınız İçin Teşekkür Ederim.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Ahmet Vahap DENİZ
Doğum Yeri	
Doğum Tarihi	
Uyruğu	☒ T.C. ☐ Diğer:

Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi- Ahi Evran Üniversitesi
Fakülte	Eğitim Fakültesi- Spor Bilimleri Fakültesi
Bölümü	İngilizce Öğretmenliği- Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği
Mezuniyet Yılı	2020

Makale ve Bildiriler	
1. Deniz, A.V, Çiriş V. Spor Bilimleri Fakültesi Özel Yetenek Sınavıma Başvuran Sporcu Öğrencilerin Kaygı Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. Erpa International Congresses On Education. 2022	